

Armi Niittylahti

VANHEMPIEN KASVATUSTYYLIT NUORUUSIÄSSÄ -

Nuoren tunnesäätelyn ja
vanhemman mielenterveyden merkitys

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2019

TIIVISTELMÄ

Armi Niittyalahti: Vanhempien kasvatustyyliä nuoruusiässä – nuoren tunnesäätelyn ja vanhemman mielenterveyden merkitys
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja: Raija-Leena Punamäki
Tampereen yliopisto
Psykologia
Lokakuu 2019

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella vanhemman kasvatustyylien ja nuoren sukupuolen yhteyttä nuoren tunnesäätelytaitoihin. Toiseksi tarkoituksena oli tarkastella kasvatukseen vaikuttavista vanhemman ominaisuuksista vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin. Tutkimuksen otos on osa vuonna 1999 käynnistyneen Kehityksen ihmeet -pitkittäistutkimusta, jossa on tutkittu lähes 20 vuoden ajan 750 suomalaista perhettä raskauden ajalta nuoruuteen asti. Tämän tutkimuksen tutkimusasetelma keskittyy poikittaistutkimuksena nuoruusvaiheen aineistoon, joka koostuu 439 nuoresta ja heidän vanhemmistaan. Tutkimushetkellä nuoret olivat 17-18-vuotiaita. Nuorten vanhemmat vastasivat kasvatustyyliään (CRPR) ja mielenterveyttään (GHQ-12) koskeviin kyselylomakkeisiin. Tutkimukseen osallistuneet nuoret vastasivat itse tunnesäätelykeinojaan koskeviin kysymyksiin (CERQ & ERQ). Kasvatustyylien, nuoren sukupuolen ja nuoren tunnesäätelykeinojen yhteyksiä tarkasteltiin askeltavan hierarkkisen regressioanalyysin avulla. Vanhempien mielenterveyden ja kasvatustyylien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin monimuuttujaisen varianssianalyysin (MANOVA) avulla.

Tulokset osoittivat, että vanhempien kasvatustyyleistä matala emotionaalinen lämpimyyden oli yhteydessä nuoren epäadaptiivisten tunnesäätelykeinojen, kuten tunteiden tukahduttamisen ja isän kasvatustyylin osalta myös katastrofioinnin, käyttöön. Samoin matalan lämpimyyden lisäksi isän korkea psykologinen kontrolli ja matala behavioraalinen kontrolli olivat yhteydessä epäadaptiivisista tunnesäätelykeinoista nuoren korkeaan katastrofioinnin käyttöön. Sekä äidin että isän korkea emotionaalinen lämpimyyden oli yhteydessä adaptiivisena tunnesäätelykeinona tutkitun kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttöön. Pojat käyttivät tunnesäätelyssään enemmän tunteiden tukahduttamista, kun taas tytöille tyypillisempää oli runsas ruminaation käyttö. Tulokset osoittivat myös, että vanhemman mielenterveydellä ei kummankaan vanhemman osalta ollut tässä tutkimuksessa yhteyttä vanhemman käyttämään kasvatustyyliin suhteessa nuoreen.

Tutkimus lisäsi tietoa kasvatustyylien yhteydestä nuorten tunnesäätelykeinoihin ja vanhemman mielenterveyden yhteydestä kasvatustyyliin nuoruusiässä. Useat tutkimukset ovat rajoittuneet tutkimaan äitien kasvatustyyliä ja niiden seurauksia, mutta tämä tutkimus tarjosi uutta tietoa siitä, miten merkityksellinen isän kasvatustyyli nuoren tunnesäätelytaitojen suhteen on. Tutkimustulosten perusteella nuoret, joilla on tunnesäätelyn ongelmia, voisivat hyötyä vanhempien kasvatustyyliin ja vanhempien omiin tunnesäätelytaitoihin liittyvästä interventtiosta. Sekä isien että äitien olisi tärkeää osallistua interventioon. Vanhemman mielenterveydellä ei tässä tutkimuksessa ollut tilastollista yhteyttä vanhemman käyttämään kasvatustyyliin suhteessa nuoreen. Koska aineistossa mielenterveyden häiriöitä esiintyi vähän ja ne olivat pääosin lieviä, olisi tarpeen tutkia vanhemman mielenterveyden ja kasvatustyylin yhteyttä lisää.

Avainsanat: kasvatustyyli, vanhemmuus, nuoruus, tunnesäätely, mielenterveys

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto.....	1
1.1	Kasvatustyyli lapsen ja nuoren kehitykseen vaikuttavana tekijänä	2
1.2	Kasvatustyyliin liittyvät tekijät vanhemmuuden viitekehyksessä.....	4
1.2.1	Kasvatustyyli ja nuoren tunnesäätelytaidot	5
1.2.2	Mielenterveys ja vanhemmuus	11
1.3	Tutkimuskysymykset ja hypoteesit	13
2	Tutkimuksen toteuttaminen	15
2.1	Osallistujat ja aineiston keruu	15
2.2	Tutkimusmenetelmät ja muuttujat.....	18
2.3	Aineiston analysointi	20
3	Tulokset	23
3.1	Kuvailevat tulokset.....	23
3.2	Kasvatustyylien ja nuoren sukupuolen yhteys nuoren tunnesäätelykeinoihin	27
3.3	Vanhempien mielenterveyden yhteys vanhemman kasvatustyyliin nuoruusiässä.....	33
4	Pohdinta	35
4.1	Tutkimuksen päätulokset.....	35
4.2	Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset	39
4.3	Tutkimuksen merkitys ja jatkotutkimushaasteet	40
	Lähteet.....	43

1. JOHDANTO

Kasvatustyyllillä tarkoitetaan tapaa, jolla vanhempi on vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa, ja se muodostaa vuorovaikutusilmapiirin vanhemman ja lapsen välille (Darling & Steinberg, 1993). Perinteisesti hyvän kasvatustyylin on nähty sisältävän rakkautta ja rajoja. Vanhemman lämpimyys eli responsiivisuuden ja kontrolloivuuden määrän pohjalta kasvatustyyli onkin voitu jakaa luokkiin sen perusteella, miten nämä puolet vanhemmuudessa yhdistyvät (Baumrind, 1991; Darling & Steinberg, 1993). Myöhemmin on osoitettu, että rakkauden ja rajojen lisäksi olennaista hyvälle kasvatustyyliä on, että rakkaus ei ole ehdollista eikä lapsen tunteita manipuloida syyllistämällä ja häpäisemällä. Vuosikymmenten ajan on tutkittu, millaisia vaikutuksia eri kasvatustyyliillä on lapseen ja hänen kehitykseensä. Syyllistämistä sisältävällä psykologisella kontrollilla on osoitettu olevan runsaasti haittavaikutuksia lapsen tunnesäätelyn kehitykselle ja aiheuttavan lapselle ja nuorelle internalisoivia ja eksternalisoivia oireita kulttuurista riippumatta (Barber, Xia, Olsen, McNeely, & Bose, 2012). Lämpimyyttä ja behavioraalista kontrollia sisältävä kasvatustyyli on yhteydessä lapsen ja nuoren terveeseen sopeutumiseen ja hyvinvointiin (Hawes, 2017).

Koska kasvatustyyli on osoittautunut vanhemman melko pysyväksi ominaisuudeksi (Aunola & Nurmi, 2004; Holden & Miller, 1999), on tutkittu myös sitä, miten vanhempaan itseensä liittyvät tekijät vaikuttavat siihen, millaiseksi vanhemman kasvatustyyli muotoutuu. Esimerkiksi vanhempien mielenterveyden häiriöillä on todettu olevan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia vanhempana toimimiseen sekä vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen (Peris & Miklowitz, 2015). Toisaalta on ymmärretty vanhemmuuteen vaikuttavan vanhemman ominaisuuksien ja taustan lisäksi lapsen ominaisuudet, kuten temperamentti, sekä sosiaalinen konteksti (Belsky, 1984).

Kasvatustyylien tutkimus on pitkälti keskittynyt varhais- ja keskilapsuuteen ja näissä vaiheissa oikeanlaisen kasvatustyylin yhteys lapsen optimaaliseen kehitykseen onkin kiistaton. Lapsen kasvaessa kohti nuoruutta ja aikuisuutta kasvattajan roolinkin täytyy mukautua uuteen kehitysvaiheeseen. Nuoruuteen liittyvää tutkimusta kasvatustyyleistä tarvittaisiin lisää ja olisikin kiinnostavaa selvittää, miten kasvatustyyli on yhteydessä nuoren kehitykseen. Vanhemmuuden yhteyttä lapsen tunnesäätelyyn on tutkittu runsaasti varhais- ja keskilapsuuden osalta. Silti myös nuoruus on emotionaalisen kehityksen kannalta tärkeä kehitysvaihe, jonka aikana nuoren tunnesäätely muotoutuu vanhemmista erilliseksi (van Lissa ym., 2014; Zimmermann & Iwanski, 2014). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella nuoren sukupuolen ja vanhempien kasvatustyylin yhteyttä nuoren tunnesäätelykeinoihin. Lisäksi tarkoituksena on selvittää vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin lapsen ollessa nuoruusiässä.

1.1 Kasvatustyyli lapsen ja nuoren kehitykseen vaikuttavana tekijänä

Kasvatustyylin käsite on keskeinen vanhemmuuden tutkimusperinteessä. Darling ja Steinberg (1993) määrittelivät kasvatustyylin (*parenting style*) vanhemmalle ominaisena asenteena ja tapana olla vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Näin syntyy vuorovaikutusilmapiiri, jossa kasvatuskäytännöt ilmenevät. Kasvatuskäytännöt (*parenting practice*) ovat vanhempien valitsemia keinoja kasvatuksellisen päämääränsä saavuttamiseen (Darling & Steinberg, 1993). Kasvatustyyli ei sisällä konkreettisia toimia vaan esiintyvät kokonaisvaltaisena asennoitumisena, joka välittyy lapselle arjen eri tilanteissa (Aunola, 2005). Kasvatustyyli näyttävät olevan vanhemman pysyviä ominaisuuksia, ainakin kouluikäisten lasten vanhempia tarkasteltaessa (Aunola & Nurmi, 2005; Darling & Steinberg, 1993; Holden & Miller, 1999)

Vuosikymmenten ajan vanhemmuuden tutkijat ovat pyrkineet selvittämään, mitkä tekijät ovat tyypillisiä hyvälle kasvatustyyliä. Typologisen lähestymistavan mukaan on pyritty muodostamaan kasvatustyylikategorioita ja tutkittu näin määriteltujen kasvatustyylien yhteyksiä lapsen kehitykseen. Alan uranuurtaja Baumrind luokitteli kasvatustyyliä auktoritatiiviseen, autoritaariseen ja sallivaan vanhemmuuteen vanhemman vastaanottavaisuuden (engl. *responsiveness*) ja vaativuuden (engl. *demandingness*) asteen mukaan (Baumrind, 1966). Vastaanottavaisuudella Baumrind (1989) tarkoitti vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta, joka perustuu läheisyyteen, lämpimyyteen ja lapsen näkökulman sekä hänen erityispiirteidensä huomioon ottamiseen. Vaativuuteen liittyvät selkeät rajat ja odotukset lapsen toimintaa kohtaan. Auktoritatiivinen kasvatustyyli, jossa yhdistyvät vaativuus ja samalla emotionaalinen lämpimyys ja vastaanottavaisuus lapsen esittämille ajatuksille, on kasvatustyyleistä eniten yhteydessä lapsen hyvään kehitykseen (Baumrind, 1991; Hawes, 2017). Auktoritatiivisella kasvatuksella on osoitettu olevan yhteys hyvään minäkuvaan (Calders ym., 2019), mielenterveyteen (Singh, 2017), koulumenestykseen (Masud, Thurasamy, & Ahmad, 2015), prososiaaliseen käytökseen (Clark, Dahlen, & Nicholson, 2015), vähäisempään päihteiden käyttöön (Berge, Sundell, Öjehagen, & Håkansson, 2016), vähäisempiin internalisoiviin (Piko & Balázs, 2012) ja vähäisempiin eksternalisoiviin ongelmiin (Calders ym., 2019). Autoritaarista eli määräävää kasvatustyyliä käyttävät vanhemmat ovat vuorovaikutuksessaan kontrolloivia ja etäisiä, eivät ota huomioon lapsen mielipidettä. Heillä on voimakas tarve määrätä lasta ja he odottavat tältä ehdotonta tottelevaisuutta ilman keskustelua (Aunola, 2005). Sallivat vanhemmat eivät aseta rajoja lapsilleen (Baumrind, 1991). He saattavat olla hyvinkin vastaanottavaisia ja lapsikeskeisiä, mutta heidän vanhemmuudestaan puuttuu kontrollin ulottuvuus (Aunola, Stattin, & Nurmi, 2000). Kasvatustyylien nelikenttämalli muodostui, kun Maccoby ja Martin (1983) jakoivat sallivan kasvatuksen

hemmottelevaan ja laiminlyövään kasvatukseen. Hemmotteleville vanhemmille on tyypillistä, että he ovat lämpimiä ja lapsikeskeisiä mutta vaativat lapsilta vain vähän. Laiminlyövät vanhemmat eivät aseta rajoja eivätkä juuri osoita lämpimyyttä ja kiinnostusta lapsensa asioihin (Maccoby & Martin, 1983). Laiminlyövä kasvatustyyli on useissa tutkimuksissa ollut yhteydessä ongelmalliseen lapsen kehitykseen, kuten heikkoihin sosiaalisiin ja emotionaalisiin taitoihin (Briere, Runtz, Eadie, Bigras, & Godbout, 2017; Sullivan, Carmody, & Lewis, 2010).

Nykytutkimuksessa yksittäisiä vanhemmuuden ulottuvuuksia tarkasteleva dimensionaalinen lähestymistapa on noussut typologisen lähestymistavan rinnalle (Pinquart, 2017a). Edelleen kasvatustyylin dimensioina kuvataan lämpimyyttä ja kontrollia, mutta kontrolli on nähty välttämättömäksi erotella behavioraalisen ja psykologisen kontrollin dimensioihin ja psykologisesta kontrollista onkin muodostettu kolmas kasvatustyyliulottuvuus (Barber, 1996; 2002). Psykologinen kontrolli voidaan määritellä vanhempien toimintana, joka on tunkeilevaa ja lapsen ajatuksia, tunteita ja vanhempaan kohdistuvaa kiintymyssuhdetta manipuloivaa (Barber, 1996). Psykologinen kontrolli ilmenee syyllistämisenä, manipulointina, mitätöintinä ja rakkauden epäämisenä (Aunola, 2005). Psykologinen kontrolli edustaa kasvatustyyliä, joka estää nuoren terveen autonomian kehityksen. Koska nuoruudessa juuri autonomian lisääntyminen ja yksilöityminen ovat keskeisiä kehityksen teemoja, psykologisen kontrollin käyttö on nuoren kehitykselle erittäin haitallista (Laukkanen, Ojansuu, Tolvanen, Alatupa, & Aunola, 2014). Kasvatustyyli dimensiosta psykologinen kontrolli oli yhteydessä nuoren heikkoon sopeutumiseen erityisesti, jos nuorella oli vaikeuksia tunnesäätelyssä (Cui, Morris, Criss, Houlberg, & Silk, 2014). Samoin psykologisen kontrollin on havaittu olevan yhteydessä nuoren lisääntyneisiin masennusoireisiin ja lisääntyneeseen antisosiaaliseen käytökseen (Barber, Stoltz, & Olsen, 2005).

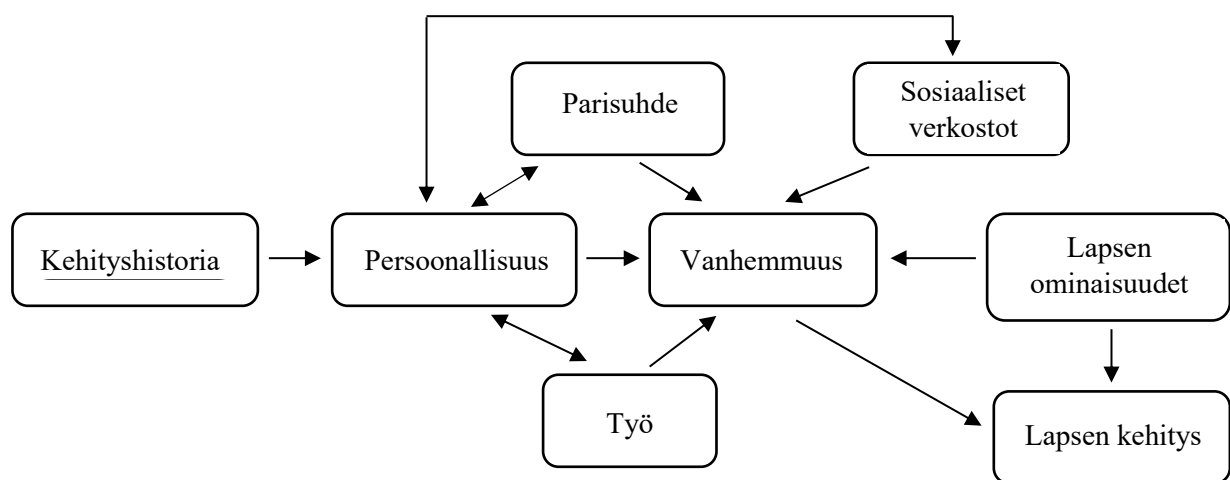
Lämpimyden, jota kuvaa vanhemman emotionaalinen tuki, on todettu olevan yhteydessä nuoren sosiaaliseen aloitteellisuuteen, parempaan mielenterveyteen ja masennuksen vähäisyyteen, kun taas behavioraalisen kontrollin on havaittu olevan yhteydessä matalaan antisosiaaliseen käyttäytymiseen (Barber ym., 2005). Vanhemman lämpimyys on yhteydessä parempaan koulusuoriutumiseen (Pinquart, 2016) ja adaptiiviseen toimintaan (Aunola & Nurmi, 2005). Pinquart ja Gerke (2019) viittaavat meta-analyysissään myös Yeungin, Cheungin, Kwokin ja Leungin (2016) tutkimukseen, jossa vanhemman lämpimyys ja auktoritatiivisuus olivat yhteydessä lapsen korkeampaan itsetuntoon. Lämpimyys, joka käsittää myös hyväksynnän ja lapsen tarpeiden huomioimisen, ruokkivatkin lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyden kokemusta.

Perinteisesti kasvatustyylin tutkimuksessa on keskitytty tutkimaan kasvatustyylin vaikutusta lapsen kehityksen, mutta tilastollisen mallintamisen kehityksen myötä on voitu tutkia kahdensuuntaisia vaikutuksia (Smetana, 2017). Tutkimustulokset tähän liittyen ovat kuitenkin olleet

ristiriitaisia. Kerrin, Stattin ja Ozdemirin (2012) mukaan varhaisnuoren oma käytös vaikutti enemmän kasvatustyyliin kuin kasvatustyyli varhaisnuoren toimintaan. Toisaalta yhteys nuoren käytöksen ja kasvatustyylin välillä osoittautui yhdessä tutkimuksessa erilaiseksi kasvatustyylistä riippuen (Moilanen, Rasmussen, & Padilla-Walker, 2015). Nuoren vaikutus kasvatustyyliin oli voimakkain negatiivisen, eli sallivan ja laiminlyövä vanhemmuuden, tapauksessa, kun taas auktoritatiivisen kasvatustyylin osalta nuoren itsensä vaikutusta kasvatustyyliin ei havaittu. Äidin kasvatustyylin ollessa autoritaarista, vaikutukset nuoren ja vanhemman kasvatustyylin osalta olivat kahdensuuntaisia (Moilanen ym., 2015). Barberin, Stolzin ja Olsenin (2005) tutkimuksessa vanhemman vaikutus kasvatustyyliin osoittautui nuoren vaikutusta voimakkaammaksi.

1.2 Kasvatustyyliin liittyvät tekijät vanhemmuuden viitekehyksessä

Tämän tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimii Jay Belskyn (1984) esittämä prosessimalli vanhemmuuteen vaikuttavista tekijöistä. Belskyn mukaan vanhempana toimimiseen vaikuttavat olennaisesti vanhemman persoonallisuus ja lapsen ominaisuudet. Lisäksi vanhemmuuteen vaikuttavat sosiaalinen konteksti, kuten vanhemman työ, parisuhde ja sosiaaliset verkostot. Vanhemman oma kehityshistoria muovaa hänen persoonallisuuttaan ja vaikuttaa hänen hyvinvointiinsa yhdessä sosiaalisen kontekstin kanssa (Belsky, 1984).

Kaavio 1. Belskyn prosessimalli vanhemmuuteen vaikuttavista tekijöistä

Tässä tutkimuksessa sovelletaan Belskyn mallia (1984) siten, että vanhemmuuteen liittyviä tekijöitä kuvaa vanhempien mielenterveys ja nuoriin liittyviä tekijöitä nuoren sukupuoli ja tunnesäätelytaidot. Kyseessä on poikkileikkaustutkimus, joten se ei tavoita mallin prosessiluonnetta ja kehityshistoriallisia tekijöitä ei ole mahdollista tutkia.

1.2.1 Kasvatustyyli ja nuoren tunnesäätelytaidot

Lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus luo pohjan lapsen tunnesäätelyn kehitykselle. Tunnesäätelyllä tarkoitetaan ”sisäisiä ja ulkoisia prosesseja, jotka säätelevät tunteiden esiintulon, voimakkuuden ja ilmaisemisen alkua, pysymistä ja muuttumista” (Thompson, 1994). Toisaalta tunnesäätelyllä viitataan myös sosiaalisesti suotavaan, sopeutuvaan ja joustavaan tapaan vastata kuormittaviin tilanteisiin ja tunnekokemuksiin (Eisenberg & Morris, 2002). Katsausartikkelissaan Morris, Houlthberg, Criss ja Bosler (2017) viittaavat aikaisempiin tutkimuksiin ja toteavat vanhemmuuden olevan keskeisin vaikuttava tekijä lapsen tunnesäätelyn kehittymisessä. Morris, Silk, Steinberg, Myers ja Robinson (2007) jäsensivät vanhempien vaikutusta lapsen tunnesäätelyn kehittymiseen kolmiosaisen mallin pohjalta. Mallin mukaan lapsi oppii tunnesäätelyä vanhempien tunnesäätelyn havainnoinnin, tunteiden käsittelyyn liittyvien kasvatuskäytäntöjen ja perheen tunneilmaston välityksellä (Morris ym., 2017). Tällöin vanhemmat toimivat tunnesäätelyn mallintajina lasten havainnoissa tunnepitoisia tilanteita. Kasvatuskäytäntöjensä kautta vanhemmat toimivat tunnevalmentajina ja heidän reaktionsa tunteisiin vaikuttaa lasten tunnesäätelyyn. Perheen tunneilmastoon liittyvät kiintymyssuhteen laatu, kasvatustyyli, tunteiden ilmaisutavat ja perhesuhteet, kuten vanhempien parisuhteen laatu ja suhteet sisaruksiin (Morris ym., 2007).

Kyky tunnesäätelyyn kehittyy vanhemman ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa dyadisessa suhteessa, jossa tunnesäätely toteutuu sisäisten ja ulkoisten komponenttien avulla (Fox & Calkins, 2003). Sisäisillä komponenteilla tarkoitetaan lapsen temperamenttia sekä neurobiologisia prosesseja ja kognitiivisia strategioita, joita lapset käyttävät hallitakseen tunteitaan (Morris ym., 2017). Koska tunnesäätely lapsilla ja osittain myös nuorilla on vielä kehitysvaiheessa, he tarvitsevat ulkoisia resursseja, kuten vanhempiaan, auttamaan tunnesäätelyssä (Morris ym., 2017). Varhaislapsuudessa lapsen koko tunnesäätely nojautuu vanhemman tukeen (Fox & Calkins, 2003). Lapsen kasvaessa nuoruusikään tunnesäätelytaidot kehittyvät ja tunnesäätely alkaa tapahtua enemmän vanhemmista erillään, kun nuori kykenee ajattelemaan paremmin niin omia kuin toisten tunteita (Compas ym., 2017). Nuorille myös kaverit, koulu ja muu ympäristö antavat merkittäviä

malleja tunnesäätelyyn (Compas ym., 2017; Morris ym., 2007). Nuoruus onkin keskeinen kehitysvaihe tunnesäätelyn osalta. Kun nuorella tapahtuu muutoksia, voimakkaat tunteet heräävät nopeasti ja konflikteja syntyy helposti suhteessa vanhempiin. Nuoren halutessa lisää päätösvaltaa asioistaan, voimakasta kontrollia tarvitaan hieman vähemmän, mutta hyväksyntää ja tukea enemmän (Yap, Allen, Leve, & Katz, 2008). Nuorellakin vanhempien rooli tunnesäätelyssä on keskeinen, koska vanhemmat edelleen vaikuttavat nuoren tunnesäätelyyn tarjoamalla emotionaalista tukea ja ohjausta nuoren asioissa (Eisenberg, Spinrad, & Eggum, 2010; Morris ym., 2007).

Kasvatustyylin merkitys lapsen ja nuoren tunnesäätelytaitojen kehityksessä on keskeinen. Tutkimusten mukaan vanhempien käyttämät kielteiset kasvatustyyli vaikuttavat lapsiin juuri tunnesäätelyn kautta (Morris ym., 2017). Joidenkin lasten tunnesäätelyyn ja sopeutumiseen kasvatustyyli vaikuttavat enemmän kuin toisten. Tutkimuksen mukaan psykologisen kontrollin yhteys ongelmakäyttäytymiseen näyttöä vahvempaa, mikäli lapsella oli negatiivista emotionaalisuutta (Morris ym., 2002). Negatiivisesta kasvatustyylistä saattaakin olla suurempia haitallisia seurauksia lapsille, joilla on puutteita tunnesäätelytaidoissa (Morris ym., 2002). Tällöin resilienssi, joka auttaisi selviytymään puutteellisesta kasvuympäristöstä huolimatta, on heikompi kuin adaptiivisia tunnesäätelykeinoja käyttävillä lapsilla ja nuorilla.

Vanhempien lämpimyydellä ja responsiivisuudella on todettu olevan selkeä yhteys lapsen ja nuoren emotionaaliseen sopeutumiseen (Davidson & Adams, 2013; Dusek & McIntyre, 2003). Etenkin äitien lämpimyydellä on osoitettu olevan yhteys lapsen ja nuoren hyviin tunnesäätelytaitoihin (Walton & Flouri, 2010). Behavioraalisen kontrollin vaikutuksen lapsen ja nuoren tunnesäätelyyn on tutkimuksissa havaittu olevan lapsen iästä riippuvainen. Etenkin pienten lasten tunnesäätelyn kehitykseen behavioraalinen kontrolli vaikuttaa myönteisesti (Morris ym., 2007). Van Lissa ym. (2019) eivät havainneet vastaavia myönteisiä behavioraalisen kontrollin vaikutuksia nuorten osalta. Sen sijaan heidän tutkimuksessaan nuorten tunnesäätely oli kehittynyttä, kun nuoret havaitsivat isien vähentäneet behavioraalista kontrollia suhteessa nuoreen (Van Lissa ym., 2019). Nuoren tunnesäätely hyötyikin van Lissan ym. (2019) mukaan eniten vanhempien tuesta eli lämpimyydestä ja responsiivisuudesta sekä behavioraalisen kontrollin vähentymisestä.

Kasvatustyyli dimensioiden ja lapsen tunnesäätelyn kehityksen yhteydestä on selkeää näyttöä varsinkin psykologisen kontrollin osalta. Tutkimustulokset osoittavatkin yksimielisesti vanhempien psykologisen kontrollin vaikuttavan haitallisesti eri-ikäisten lasten tunnesäätelyn kehitykseen. Psykologinen kontrolli manipuloi lapsen tunne-elämää, jolloin rakkaudesta ja hyväksynnästä tulee ehdollista, minkä vuoksi psykologinen kontrolli haittaa lapsen terveen tunnesäätelyn kehittymistä (Morris ym., 2002). Psykologisesti kontrolloiva vanhempi luo perheeseen pakottavan, arvaamattoman ja kielteisen tunneilmaston, jonka kautta välittyvät kasvatustyylin

kielteiset vaikutukset lapsen tunnesäätelyyn (Morris ym., 2007). Pieniä lapsia koskevassa tutkimuksessa psykologinen kontrolli kasvatustyylinä oli voimakkaasti yhteydessä internalisoiviin ja eksternalisoiviin oireisiin erityisesti niillä lapsilla, joilla oli korkea negatiivinen emotionaalisuus (Morris ym., 2002). Myös nuorten tunnesäätelyn kehitykselle psykologisen kontrollin käyttö kasvatuksessa on vahingollista (Cui ym., 2014). Cui ym. (2014) mukaan erityisesti nuorilla vihan hallinta tuotti vaikeuksia, jos kasvatusta oli sisältänyt psykologista kontrollia. Walton ja Flouri (2010) osoittivat, että vahva psykologinen kontrolli oli yhteydessä 11-18-vuotiaiden nuorten tunne-elämän vaikeuksiin.

Kategorisen kasvatustyylien luokittelun pohjalta useissa tutkimuksissa on arvioitu auktoritatiivisen vanhemmuuden olevan kasvatustyyleistä optimaalisin lapsen ja nuoren kehitykselle, ja se on yhteydessä lasten ja nuorten parempaan emotionaaliseen sopeutumiseen useissa tutkimuksissa (Kerr ym., 2012). Auktoritatiiviseen vanhemmuuteen sisältyy vanhemman osoittama emotionaalinen tuki eli lämpimyys ja behavioraalista kontrollia kuvaavat selkeät rajat, joiden pohjalta lapsi ja nuori tietää, miten tunteita voi ilmaista rakentavasti ja millaisia tunneilmaisuja vanhempien voi ennakoida käyttävän (Morris, Cui, & Steinberg, 2013). Tämä luo pohjan emotionaaliselle turvallisuudentunteelle ja ohjaa nuorta oppimaan sopivia tunteiden ilmaisutapoja (Houlberg, Sheffield Morris, Cui, Henry, & Criss, 2016). Auktoritatiivinen vanhemmuus onkin yhteydessä nuorten adaptiivisten tunnesäätelykeinojen käyttöön (Brody & Ge, 2001; Dewall, Baumeister, Stillman, & Gailliot, 2007). Jabeenin, Anis ul-Haquen ja Riazin (2013) tutkimuksessa sekä isän että äidin auktoritatiivisella vanhemmuudella oli tilastollisesti merkitsevä positiivinen vaikutus nuoren tunnesäätelytaitoihin. Moilasen ym. (2015) tutkimuksessa auktoritatiivisella vanhemmuudella ei päinvastoin osoittautunut olevan vaikutusta itsesäätelytaitojen kehitykseen teini-iässä vuoden seurantajaksolla, mutta autoritaarisella vanhemmuudella sen sijaan kielteinen vaikutus ilmeni. Ristiriitainen tulos ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta, että auktoritatiivisuus tällöinkin vaikuttaisi pidemmällä aikajänteellä edistäen nuoren tunnesäätelytaitoja.

Sallivalle kasvatustyyliä on tyypillistä korkea vanhemman ilmentämä lämpimyys ja responsiivisuus sekä matala behavioraalinen kontrolli (Maccoby & Martin, 1983). Salliva vanhempi on lapsikeskeinen, mutta ei aseta rajoja lapsen tai nuoren toiminnalle ja käytökselle. Tämä kaventaa lapsen mahdollisuuksia oppia tehokasta tunnesäätelyä. Sallivan kasvatuksen on osoitettu olevan yhteydessä lapsen internalisoiviin ja eksternalisoiviin oireisiin (Tavassolie, Dudding, Madigan, Thorvardarson, & Winsler, 2016). Havaittiin myös, että salliva kasvatustyyli on yhteydessä nuoren heikkoihin tunnesäätelytaitoihin (Jabeen ym., 2013) ja nuoren vähäiseen tunneälyyn (Wischerth, Mulvaney, Brackett, & Perkins, 2016).

Laiminlyövää kasvatustyyliä käyttävä vanhempi ei osoita kasvatuksessa lämpimyyttä, ei tarjoa emotionaalista tukea eikä aseta rajoja lapsen ja nuoren toiminnalle (Maccoby & Martin, 1983). Laiminlyövä vanhemmuuden haitallinen vaikutus kehitykselle korostuu lapsen siirtyessä nuoruuteen, jolloin nuori ajautuu helposti riskikäyttäytymiseen (Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts, & Dornbusch, 1994). Laiminlyövällä kasvatustyyllillä on yksinomaan kielteisiä vaikutuksia ja se on yhteydessä lasten ja nuorten internalisoiviin tunne-elämän vaikeuksiin (Pinquart, 2017b).

Autoritaarisen kasvatustyylin haitoista lapsen tunnesäätelylle on tehty enemmän tutkimusta lapsuuden kuin nuoruuden osalta. Isän autoritaarisen kasvatustyylin olevan yhteydessä lapsen eksternalisoiviin oireisiin (Rinaldi & Howe, 2012), kun taas äidin autoritaarinen kasvatustyyli oli yhteydessä poikien vähäiseen sosiaalisuuteen ja voimakkaaseen negatiiviseen emotionaalisuuteen (Katainen, Räikkönen, & Keltikangas-Järvinen, 1998). Autoritaarisen kasvatuksen vaikutukset lapsen tunnesäätelyyn saattavat olla erilaisia eri kulttuureissa, sillä esimerkiksi Pakistanin sijoittuvassa tutkimuksessa isän tai äidin autoritaarisella kasvatustyyllillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää vaikutusta nuoren tunnesäätelytaitoihin (Jabeen ym., 2013). Äidin autoritaarinen kasvatustyyli oli yhteydessä heikkoon itsesäätelytaitojen kehitykseen vuoden seurantajaksolla (Moilanen ym., 2015). Samansuuntaisia tuloksia saatiin myös Brodyn ja Ge:n (2001) tutkimuksessa, jossa varhaisnuorten käyttäytymisen itsesäätelyn taso laski vuoden seurannassa, mikäli varhaisnuoren kasvatusta oli ristiriitaista ja ankaraa. On mahdollista, että vanhemmat reagoivat teini-ikäisen itsesäätelytaitojen vaikeuksiin joko äitien autoritaarisella tai molempien vanhempien sallivalla kasvatustyyllillä konfliktitilanteita välttääkseen (Moilanen ym., 2015). Shaw & Starrin (2019) tutkimus vahvisti nuoruusvaiheen merkitystä erityisesti haitallisten tunnesäätelykeinojen siirtymisessä seuraavalle sukupolvelle. Shaw & Starr (2019) osoittivat, että äidin tunnesäätelyn heikkous ennusti autoritaarista kasvatustyyliä, joka puolestaan ennusti nuoren heikkoa tunnesäätelyä. Perheessä koettu pitkäkestoinen stressi vahvisti äidin heikon tunnesäätelyn yhteyttä autoritaariseen kasvatustyyliin (Shaw & Starr, 2019).

Seuraavaksi tarkastelemme kognitiivisia tunnesäätelykeinoja. Kognitiiviset tunnesäätelykeinot voidaan jakaa adaptiivisiin ja epäadaptiivisiin tapoihin säädellä tunteita. Adaptiivisiin keinoihin Garnefski, Kraaij ja Spinhoven (2001) luokittelivat myönteisen huomion uudelleen suuntaamisen (*positive refocusing*), myönteisen uudelleenarvioinnin (*positive reappraisal*), asian asettamisen oikeisiin mittasuhteisiin (*putting into perspective*), huomion suuntaamisen suunnitteluun (*refocus on planning*) ja hyväksymisen (*acceptance*). Teoreettisesti epäadaptiivisiksi Garnefski ym. (2001) määrittelivät ruminaation eli asian ”märehtimisen” (*rumination*), itsensä moittimisen (*self blame*), toisten syyttelyn (*blaming others*) ja katastrofoinnin (*catastrophizing*).

Ihmisten välillä on yksilöllisiä eroja siinä, millaisia tunnesäätelykeinoja he tavallisesti käyttävät ja näin yksilölle muodostuu totuttuja tapoja käsitellä tunteita (Balzarotti, Biassoni, Villani, Prunas, & Velotti, 2016; Gross & John, 2003). Riippuen siitä, millaisia tunnesäätelykeinoja henkilö käyttää, vaikutukset hyvinvointiin ja psyykkiseen sopeutumiseen ovat erilaisia. Adaptiiviset tunnesäätelykeinot ovat tutkimusten mukaan yhteydessä akateemiseen menestykseen, parempaan sosiaaliseen toimintakykyyn, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin sekä aikuisuudessa (Gross, 2013) että lapsuudessa ja nuoruudessa (McLaughlin, Hatzenbuehler, Mennin, & Nolen-Hoeksema, 2011). Adaptiivisten tunteensäätelykeinojen käyttö auttaa selviytymään kielteisten tunteiden haitallisista vaikutuksista (Compas ym., 2017; Shapero, Hamilton, Liu, Abramson, & Alloy, 2013). Mitä enemmän adaptiivisia keinoja vastaajat Garnefskin ym. (2001) tutkimuksessa käyttivät, sitä vähemmän masennusta ja ahdistuneisuutta he ilmaisivat kokevansa. Schäfer ym. (2017) havaitsivat meta-analyysissään runsaan adaptiivisten tunnesäätelykeinojen käytön olevan yhteydessä parempaan mielenterveyteen nuorilla, kun taas epäadaptiiviset tunnesäätelykeinot olivat yhteydessä nuorten lisääntyneeseen masennus- ja ahdistusoireiden esiintymiseen. Adaptiivisina tunnesäätelykeinoina Schäfer ym. (2017) tutkivat kognitiivista uudelleenarviointia, ongelmanratkaisua ja hyväksyntää ja epäadaptiivisina keinoina tarkastelun kohteena olivat välttäminen, tunteiden tukahduttaminen ja ruminaatio.

Tässä tutkimuksessa nuorten käyttäminä tunnesäätelykeinoina arvioitiin kognitiivista uudelleenarviointia, tunteiden tukahduttamista, ruminaatiota ja katastrofointia, ja seuraavaksi näitä tunnesäätelykeinoja ja niiden adaptiivisuutta tarkastellaan yksityiskohtaisemmin. *Kognitiivista uudelleenarviointia* käyttäessään henkilö muuttaa ajattelutapaansa ja jäsentää tunteita herättävän tilanteen tavalla, joka muuttaa sen vaikutusta tunteisiin (John & Gross, 2004; Lazarus & Alfert, 1964). Tilannetta uudelleen arvioitaessa henkilön näkökulma saattaa muuttua ja tilanne voi saada uusia positiivisia merkityksiä, jolloin tunnekokemus muuttuu (Garnefski ym., 2001). Kognitiivisen uudelleenarvioinnin käytön oppiminen edisti ihmisten hyvinvointia (McRae, Ciesielski, & Gross, 2012), vähensi mielenterveysoireita (Kivity & Huppert, 2016) ja kehitti adaptiivista sosiaalisuutta (Halperin, Porat, Tamir, & Gross, 2013).

Tunteiden tukahduttaminen on epäadaptiivinen kognitiivinen tunnesäätelystrategia, joka sisältää sen hetkisen tunteiden ilmaisemisen hillitsemisen (Gross & Levenson, 1993). Tunteiden tukahduttaminen ei kuitenkaan vähennä negatiivisen tunnekokemuksen voimakkuutta, mutta sen sijaan positiiviset tunnekokemukset laimenevat (Brans, Koval, Verduyn, Lim, & Kuppens, 2013; Gross & Levenson, 1993). Samalla sympaattisen hermoston aktivaatio lisääntyy (Demaree ym., 2006). Tunteiden tukahduttamisella on useissa tutkimuksissa havaittu olevan yhteys masennukseen, ahdistukseen eli internalisoiviin ongelmiin ja eksternalisoiviin ongelmiin (Aldao, Nolen-Hoeksema,

& Schweizer, 2010). Grossin & Johnin (2003) tutkimuksessa havaittiin oletetusti tukahduttamisen saavan korkeampia arvoja miehillä kuin naisilla, kun taas kognitiivisen uudelleenarvioinnin osalta ei ollut havaittavissa sukupuolieroja.

Ruminaatiolla tarkoitetaan toistuvaa keskittymistä kielteiseen tapahtumaan liittyvään negatiiviseen tunnekokemukseen ja sen syihin ja seurauksiin (Nolen-Hoeksema, Susan, Wisco, & Lyubomirsky, 2008). Ruminaatio on haitallista, koska sen käyttäminen tunnesäätelyssä pitää yllä ja säilyttää negatiivisia tunteita pikemminkin kuin auttaa ratkaisemaan ongelmia ja selviytymään kuormittavista tilanteista (Nolen-Hoeksema & Susan, 1991; Shapero ym., 2013). Rungas ruminaation käyttö onkin yhteydessä vähäiseen ongelmien ratkaisemiseen (Hong, 2007) ja päättämättömyyteen (Ward, Lyubomirsky, Sousa, & Nolen-Hoeksema, 2003). Aldaon ym. (2010) meta-analyysissä ruminaatio oli yhteydessä mielenterveyden häiriöihin ja niistä eniten masennukseen ja ahdistuneisuuteen. Ruminaatiota käyttävillä nuorilla masennuksen kokeminen ja masennuksen puhkeaminen neljän vuoden kuluessa oli yleisempää kuin muilla (Burwell & Shirk, 2007; Grabe, Hyde, & Lindberg, 2007; Nolen-Hoeksema, Stice, Wade, & Bohon, 2007). Nuorilla ruminaatio oli yhteydessä myös lisääntyneeseen päihteiden väärinkäyttöön ja syömishäiriöongelmiin, kuten bulimian puhkeamiseen (Nolen-Hoeksema ym., 2007).

Katastrofoinnilla tunnesäätelystrategiana tarkoitetaan ajatusten keskittämistä uhkaaviin tekijöihin ja omien kauhukokemusten sekä negatiivisten tunteiden suurenteluun, mikä on epäadaptiivinen ajattelutapa (Sullivan, Bishop, & Pivik, 1995). Katastrofoinnin onkin todettu olevan yhteydessä lisääntyneisiin masennus- ja ahdistuneisuusoireisiin (Garnefski, Nadia, Boon, & Kraaij, 2003; Garnefski, Nadia & Kraaij, 2006), mielialaongelmiin (Porter ym., 2006; Sturgeon & Zautra, 2013) ja vähentyneeseen henkiseen kasvuun (Balzarotti ym., 2016). Lasten osalta ahdistuneisuushäiriö näyttää tutkimusten valossa olevan yhteydessä katastrofoinnin ja muidenkin epäadaptiivisten tunnesäätelykeinojen käyttöön (Legerstee, Garnefski, Jellesma, Verhulst, & Utens, 2010). Nuorilla tulokset katastrofoinnin yhteydestä internalisoiviin oireisiin ovat ristiriitaisia (Garnefski, N., Kraaij, & van Etten, 2005; Stikkelbroek, Bodden, Kleinjan, Reijnders, & van Baar, 2016).

1.2.2 Mielenterveys ja vanhemmuus

Belskyn (1984) mukaan vanhemmuutta ja sen laatua määrittelevät kolmenlaiset tekijät: vanhemman psyykkiset voimavarat, kontekstuaaliset tekijät ja lapsen ominaisuudet. Kaikki nämä tekijät voivat sekä tukea vanhemmuutta että heikentää sen laatua. Vanhemman psyykkisillä voimavaroilla Belsky (1984) tarkoittaa vanhemman persoonallisuutta ja henkistä hyvinvointia. Hänen mukaansa vain kypsä ja riittävän hyvinvoiva aikuinen voi omaksua hoivaavan asenteen vanhemmuuteen ja tarjota kasvua edistävää huolenpitoa. Erilaisia kontekstuaalisia vanhemmuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat Belskyn (Burchinal, Vandell, & Belsky, 2014) mukaan vanhempien parisuhde, sosiaaliset verkostot sekä vanhemman työ. Nämä ympäristötekijät voivat toimia sekä stressin että tuen lähteinä, ja niillä voi olla suora tai epäsuora vaikutus vanhemmuuteen. Belsky ajattelee vaikutuksen olevan useimmiten epäsuora siten, että konteksti vaikuttaa ensisijaisesti vanhemman henkiseen hyvinvointiin ja sitä kautta vanhempana toimimiseen (Belsky, 1984). Vanhemman psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen onkin keskeistä, jotta vanhemmalla olisi riittävästi voimavaroja vanhemmuuteen.

Seuraavaksi keskitymme tarkastelemaan vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin. Vanhemman mielenterveys on tärkeä vanhemmuuteen vaikuttava tekijä, ja mielenterveysongelmien on osoitettu heikentävän kykyä toimia vanhempana (Leinonen, 2004). Vanhemman mielenterveysongelmilla on usein merkittävä vaikutus lapsen kognitiiviseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen kehitykseen (Stein, A. & Harold, 2015). Psyykkisesti sairaan äidin tai isän vanhemmuus ei ole automaattisesti laadultaan heikompaa kuin terveen. Vanhemman sosioekonominen asema, sosiaaliset vaikeudet, koulutus ja toisen vanhemman terveydentila voivat osaltaan vaikuttaa siihen, miten vanhemman psyykkinen sairaus vaikuttaa lapsen ja nuoren elämään (Engle & McElwain, 2013; Lovejoy, Graczyk, O'Hare, & Neuman, 2000). Useissa tapauksissa kuitenkin vanhemman mielenterveyden häiriö saattaa haitata nuoren kehitystä ja mielenterveyttä, koska tällöin nuoren vanhemmaltaan saama emotionaalinen tuki voi olla riittämätöntä (Roustit, Campoy, Chaix, & Chauvin, 2010; Van Loon, Van de Ven, Van Doesum, Witteman, & Hosman, 2014). Vanhemman tuen puutteen on havaittu selittävän vanhemman mielenterveyden häiriöiden ylisukupolvista välittymistä vanhemmalta lapselle (Roustit ym., 2010). Van Loonin ym. (2014) mukaan psyykkistä sairautta sairastavat vanhemmat myös valvoivat ja kontrolloivat nuoren toimintaa vähemmän, mikä oli yhteydessä nuoren lisääntyneisiin eksternalisoiviin oireisiin. Samansuuntaisia tuloksia saivat myös Vera, Garnero ja Ezpeleta (2012) tutkimuksessaan, jonka mukaan kasvatustyyliillä oli välittävä vaikutus vanhemman mielenterveyden häiriöiden ja lapsen tai nuoren antisosiaalisen käyttäytymisen välillä. Tämän vuoksi Veran ym. (2012) mukaan

mielenterveysongelmaisten vanhempien vanhemmuustyyliin tulisikin kohdistaa interventio erityisesti, jos lapsella on antisosiaalista käyttäytymistä.

Vanhempien mielenterveyden osalta suurin osa tutkimuksesta käsittelee masentuneita vanhempia ja heidän vanhemmuuttaan, sillä masennus on mielenterveyden häiriöistä yleisimpiä. Vanhemman masennus oli voimakkaasti yhteydessä nuorten tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmiin (Mustillo, Dorsey, Conover, & Burns, 2011). Masentuneiden äitien on tutkittu olevan torjuvampia ja vähemmän sensitiivisiä lastensa tarpeita kohtaan (Berg-Nielsen, Vikan, & Dahl, 2002). Äidin masennuksen havaittiin Mustillon, Dorsey, Conoverin ja Burns (2011) tutkimuksessa olevan yhteydessä laiminlyövään kasvatustyyliin, joka toimi välittäjänä vanhemman masennuksen ja lapseen kohdistuneiden haittavaikutusten välillä. Masentuneilla äideillä ilmeni suurempaa ärtyvyyttä, johon liittyi kohonnut riski lapsen kaltoinkohteluun ja henkisen väkivallan käyttöön (Shay & Knutson, 2008). Steinin & Haroldin (2015) mukaan kognitiiviset muutokset, kuten vanhemman masennukseen liittyvä ruminaatio ja ahdistuneisuuteen liittyvä huolestuneisuus, saattavat vaikuttaa vanhemman vuorovaikutukseen lapsen kanssa sitä heikentävästi. Myös suhteessa nuoreen vanhemman masennus heikentää vanhemman ja nuoren välisen kommunikaation laatua. Masentuneiden äitien vuorovaikutuksessa näkyikin tavallista enemmän ärtymystä, vihamielisyyttä ja kriittisyyttä heidän keskustellessaan nuorten kanssa (Jaser ym., 2008). Masentuneella kouluikäisen ja nuoren vanhemmalla ilmeni vaikeuksia osoittaa lämpimyyttä ja valvoa lapsen tai nuoren toimintaa sekä osallistua hänen elämäänsä (Du Rocher Schudlich & Cummings, 2007; Elgar, Mills, McGrath, Waschbusch, & Brownridge, 2007). Masentuneiden vanhempien on osoitettu olevan viestinnässä lapsiaan kohtaan negatiivisia ja kriittisiä (Mustillo ym., 2011) ja tarjoavan vain vähän ohjausta ja auktoriteettiä perustuvaa vanhemmuutta (Onatsu-Arviolommi, Nurmi, & Aunola, 1998). He myös kokevat muita vanhempia suurempaa vanhemmuuteen liittyvää stressiä (Webster-Stratton & Hammond, 1988).

Matalan lämpimyysden lisäksi masentuneiden vanhempien kasvatustyyliin on tyypillistä myös psykologisen kontrollin käyttö (Cummings, E., Keller, & Davies, 2005). Aiemmin on osoitettu, että masentuneet ja heikosta itsetunnosta kärsivät vanhemmat turvautuvat muita vanhempia todennäköisemmin psykologisen kontrollin käyttöön kasvatuksessaan (Laukkanen ym., 2014). Samoin Cummingsin ym. (2005) tutkimuksessa vanhemman psykologisella kontrollilla oli positiivinen yhteys sekä äidin että isän masennusoireisiin. Geneettisen vaikutuksen lisäksi vanhemman vähäinen lämpimyys ja korkea psykologinen kontrolli välittivät yhteyttä vanhemman masennuksen ja lapsen psyykkisten oireiden välillä (Aunola, Ruusunen, Viljaranta, & Nurmi, 2015). Sen sijaan Millerin, Loeberin ja Hipwellin (2009) tutkimuksessa vanhemman vähäinen behavioraalinen kontrolli välitti täysin vanhemman depression yhteyttä lapsen eksternalisoiviin

oireisiin. Kuitenkin vanhemman masennukseen kohdistetun onnistuneen hoidon on osoitettu olevan yhteydessä parempaan vanhemmuuteen ja lasten parempaan mielenterveyteen (Cuijpers, Weitz, Karyotaki, Garber, & Andersson, 2015).

Eniten vanhemman mielenterveyden häiriöiden vaikutuksia vanhemmuuteen on tutkittu liittyen vanhemman masennukseen ja ahdistuneisuushäiriöön. Muiden mielenterveyden häiriöiden yhteyttä vanhemman kasvatustyyliin on tutkittu huomattavasti vähemmän. Ahdistuneiden äitien havaittiin yhdessä tutkimuksessa olevan arvostelempia lapsiaan kohtaan kuin terveiden äitien (Hirshfeld, Biederman, Brody, Faraone, & Rosenbaum, 1997). Ahdistuneet äidit välittävät vuorovaikutuksessa lastensa kanssa pelkojaan ja uhkakuviaan, mikä voi vaikuttaa lasten ajatteluun ja käytökseen (Murray, Creswell, & Cooper, 2009). Skitsofrenia ja muut psykoottiset häiriöt vaikuttavat vanhemman vuorovaikutukseen siten, että vuorovaikutus ei ole ennakoitavaa, ja vanhemman mielialat saattavat vaihdella voimakkaasti, jolloin lapsi saattaa alkaa kantaa vastuuta vanhemmastaan (Stein, Alan, Ramchandani, & Murray, 2010). Persoonallisuushäiriöisillä vanhemmilla esiintyi tavallista enemmän lapsen laiminlyömistä ja vihamielisyyttä (Berg-Nielsen ym., 2002).

1.3 Tutkimuskysymykset ja hypoteesit

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella vanhempien kasvatustyyliin liittyviä tekijöitä nuoruusiällä Belskyn vanhemmuuteen vaikuttavien tekijöiden prosessimallin pohjalta (Belsky, 1984). Ensiksi tarkastellaan vanhemman käyttämän kasvatustyylin ja nuoren sukupuolen yhteyttä nuoren tunnesäätelytaitoihin. Kasvatukseen Belskyn mallin (1984) mukaan vaikuttavista vanhemman ominaisuuksista keskitytään tutkimaan vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin.

Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miten nuoren sukupuoli ja vanhempien käyttämä kasvatustyyli ovat yhteydessä nuoren tunnesäätelyyn?
2. Miten vanhemman mielenterveys on yhteydessä hänen kasvatustyyliinsä suhteessa nuoreen?

Aiemman tutkimuksen perusteella asetetaan seuraavat hypoteesit:

H1. Korkea psykologinen kontrolli ja matala lämpimyys kasvatustyyleinä ovat yhteydessä nuoren epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin, kuten tunteiden tukahduttamisen, ruminaation ja

katastrofionnin käyttöön. Samoin korkea behavioraalinen kontrolli yhdistettynä matalaan lämpimyyteen kasvatuksessa on yhteydessä nuoren epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin. Sen sijaan kohtuullista behavioraalista kontrollia ja korkeaa lämpimyyttä sisältävä kasvatustyyli on yhteydessä nuoren adaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin, kuten kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttöön.

H2. Vanhemman mielenterveysongelmat ovat yhteydessä korkeaan psykologisen kontrollin ja matalaan behavioraalisen kontrollin ja lämpimyyden määrään kasvatustyyliissä. Sen sijaan vanhemman hyvä mielenterveys on yhteydessä kohtuulliseen behavioraalisen kontrollin ja korkeaan lämpimyyden käyttöön kasvatuksessa ja matalaan psykologisen kontrollin käyttöön.

2.1 Osallistujat ja aineiston keruu

Tutkimuksen perusjoukko koostui 439 suomalaisesta nuoresta ja heidän vanhemmistaan, joista tutkimukseen osallistui 358 äitiä ja 293 isää. Nuorista 256 oli tyttöjä ja 175 poikia, joten tytöt (58 %) olivat hieman poikia (39.9 %) vahvemmin edustettuina aineistossa. Tutkimuksen aineisto on kerätty osana Tampereen yliopiston monitieteellistä Kehityksen ihmeet –pitkittäistutkimusta, jossa tutkimukseen osallistuvilta perheiltä on kerätty tietoa lähes 20 vuoden ajan lapsen raskausajalta nuoruusikään saakka. Pitkittäistutkimus käynnistettiin vuonna 1999, jolloin tutkimusjoukko muodostettiin raskausviikoilla 18-20 ultraäänitutkimukseen HUS:in sairaalaan tulleista perheistä pääasiassa pääkaupunkiseudulla. Tuolloin tutkimukseen osallistui 763 suomalaista perhettä. Heitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen kuutena eri ajankohtana: raskauden toisella kolmanneksella (T1) ja lapsen ollessa 2 kuukauden (T2), 12 kuukauden (T3), 7-8 vuoden (T4), 9-10 vuoden (T5) ja 17-18 vuoden (T6) ikäinen. Tämän tutkimuksen aineisto rajattiin käsittämään nuoruusiässä (T6) tutkimukseen osallistuneet perheet ja nuoret. Mukaan otettiin vain sellaiset perheet, joissa nuori oli osallistunut T6-vaiheen kyselyyn arvioimalla tunnesäätelykeinojaan 17-18-vuotiaana. Nuoruusiän tiedonkeruuvaiheessa 439 nuorta osallistui tutkimukseen.

Tutkimukseen osallistuneiden nuorten vanhemmat olivat muuta saman ikäistä suomalaista väestöä korkeammin koulutettuja. Tutkimukseen osallistuneiden nuorten äideistä 58.1 % ja isistä 33.3 % oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Suomalaisessa väestössä vuonna 2017 45-59-vuotiaista naisista korkeakoulututkinnon oli suorittanut 24.3 % ja saman ikäisistä miehistä 19.2 % oli vastaavan tason tutkinnon suorittaneita (Suomen virallinen tilasto 2017a; Suomen virallinen tilasto 2017b). Vanhempien mielenterveyden häiriöitä ja neuropsykologisia häiriöitä raportoi kokeneensa tutkimukseen osallistuneista isistä 16.1 % ja äideistä 6.6 %. Osuus on huomattavasti pienempi kuin suomalaisessa väestössä keskimäärin, sillä Suomessa mielenterveyden häiriöitä arvioidaan kokevan noin 20-25 % aikuisväestöstä (Suomen mielenterveysseura, 2019). On otettava huomioon, että kynnys ilmaista kokeneensa mielenterveyden häiriöitä saattaa olla korkea, jolloin kaikki eivät välttämättä halua kertoa kokemistaan mielenterveysongelmista kyselyssä.

Tutkimukseen osallistuneista nuorista enemmistö opiskeli lukiossa 75.6 %, kun taas ammattikoulussa opiskelevia oli selvästi vähemmän eli 14.1 % ja työssä käyviä 3.6 %. Nuorista 67.7 % asui molempien vanhempien luona ja 17.1 % toisen vanhemman luona. Mielenterveyden häiriöiden ja neuropsykiatristen häiriöiden osalta aineistossa esiintyy näitä häiriöitä vähemmän kuin

suomalaisella nuorisolla keskimäärin. Mielenterveyden tai neuropsykiatrisen häiriön esiintyvyys aineistossa nuorten itsensä raportoimana oli 12.8 %, kun taas suomalaisista nuorista tutkimusten mukaan keskimäärin näitä häiriöitä esiintyy n. 15-25 prosentilla nuorista (Kaltiala-Heino & Marttunen, 2017). Lisäksi myöhäisnuoruudessa, jota aineiston nuoret edustavat, mielenterveyden häiriöiden esiintyvyys on tyypillisesti suurempaa kuin varhais- tai keskinuoruudessa (Kaltiala-Heino & Marttunen, 2017).

Taulukossa 1 on nähtävissä tutkimukseen osallistuneiden perheiden taustamuuttujien prosenttiosuudet ja frekvenssit.

TAULUKKO 1. Tutkimukseen osallistuneiden perheiden taustatietojen prosenttiosuudet ja frekvenssit

	Otos	
	%	<i>n</i>
Nuoren sukupuoli		
Tyttö	58.3	256
Poika	39.9	175
Nuoren asumismuoto		
Molempien vanhempien luona	67.7	297
Toisen vanhemman luona	17.1	80
Vuorottain vanhempien luona	10.5	46
Yksin	2.7	12
Muu	2.1	9
Nuoren päätoiminen tehtävä		
Opiskelee lukiossa	75.6	332
Opiskelee ammattikoulussa	14.1	62
Käy työssä	3.6	16
On työtön	1.6	7
Muu	5	22
Nuoren vanhemmat eronneet		
Kyllä	19.8	87
Ei	62	272

Äidin ikä		
Alle 45 v.	0.9	4
45-49 v.	18.0	79
50-54 v.	41.0	180
55-59 v.	17.8	78
60-64 v.	3.2	14
65 v. tai enemmän	0.2	1
Isän ikä		
Alle 45 v	0.5	2
45-49 v.	11.8	52
50-54 v.	27.3	120
55-59 v.	19.4	85
60-64 v.	5.7	25
65 v. tai enemmän	2.1	9
Äidin koulutus		
Peruskoulu	2.3	10
Ylioppilas	3.2	14
Ammattikoulu tai opisto	28.7	126
Alempi tai ylempi korkeakoulututkinto	58.1	208
Isän koulutus		
Peruskoulu	3.4	15
Ylioppilas	4.8	21
Ammattikoulu tai opisto	24.6	108
Alempi tai ylempi korkeakoulututkinto	33.3	146
Äidin siviilisäät		
Avoliitto tai rekisteröity parisuhde	55.8	245
Avoliitto	6.4	28
Naimaton	3.2	14
Eronnut	15.3	67

Leski	1.6	7
Isän siviilisääty		
Avoliitto tai rekisteröity parisuhde	51.5	226
Avoliitto	6.8	30
Naimaton	0.9	4
Eronnut	7.5	33
Leski	0.7	3

Huomautus: Erot määrissä johtuvat puuttuvista arvoista

2.2 Tutkimusmenetelmät ja muuttujat

Vanhemman kasvatustyyli. Vanhemman kasvatustyyliä nuoruusiässä kartoitettiin käyttäen Aunolan ja Nurmen (2004) laatimaa suomenkielistä versiota Blockin Child Rearing Practices Report -kyselystä (Aunola & Nurmi, 2004; 2005; Roberts, Block, & Block, 1984). Kysely sisälsi 20 väittämää, jotka mittasivat kolmea kasvatustyylin ulottuvuutta – lämpimyyttä, behavioraalista kontrollia ja psykologista kontrollia. Väittämistä kymmenen koski lämpimyyttä (*Affection*), kuusi väittämää behavioraalista kontrollia (*Behavioral control*) ja neljä väittämää psykologista kontrollia (*Psychological control*). Lämpimyys kuvasti myönteistä ja rakastavaa suhtautumista lapseen ja lapsen näkökulman huomioonottamista. Sitä arvioitiin väittämillä, kuten ”*Otan lapseni ajatukset huomioon, kun suunnittelen perheeni asioita*” tai ”*Osoitan lapselleni usein, että rakastan häntä*”. Behavioraalinen kontrolli kuvasi kyselyssä lapsen käyttäytymiseen kohdistuvia selkeitä odotuksia ja rajojen asettamista sekä lapsen tottelevaisuuden arvostamista, mutta ei kuitenkaan kurin ankaruutta (Aunola & Nurmi, 2004). Behavioraaliseen kontrolliin liittyviä väittämiä kyselyssä olivat mm. ”*On tärkeää, että lapset tottelevat vanhempiaan*” tai ”*Uskon, että lasta pitää myös torua*”. Psykologinen kontrolli kuvasi vanhemman asenteita, joissa manipuloimalla lapsen syyllisyyden ja häpeän tunteita pyritään hallitsemaan lapsen toimintaa. Psykologisen kontrollin käyttönä voitiin pitää lapsen syyllistämistä, manipulointia, mitätöintiä ja rakkauden epäämistä (*love withdrawal*) (Aunola, 2005). Psykologista kontrollia arvioitiin kyselyssä esimerkiksi seuraavilla väittämillä: ”*Lapseni tulee tietää miten paljon uhraudun hänen vuokseen*” tai ”*Lapseni on opittava arvostamaan sitä miten hyvin hänen asiansa ovat*”. Vanhemmat arvioivat kyselyssä lapsiin ja kasvatukseen liittyvien väittämien sopivuutta itseensä viisiportaisella Likert-asteikolla (1 = ei sovi minuun juuri lainkaan; 5 = sopii

minuun erittäin hyvin). Tutkimuksessa muodostettiin keskiarvosummamuuttujat äitien ja isien vastauksista erikseen kullekin kolmelle kasvatustyyli dimensiolla siten, että korkeampi keskiarvosummamuuttujan arvo (vaihteluväli 1 – 5) osoittaa suurempaa kyseisen kasvatustyylin määrää kasvatuksessa. Keskiarvosummamuuttujan reliabiliteetit niin äidin lämpimyydelle ($\alpha=.83$) kuin isänkin lämpimyydelle ($\alpha=.81$) olivat korkeita. Samoin reliabiliteetit vanhemman behavioraaliselle kontrollille olivat äidin osalta ($\alpha=.72$) ja isän osalta ($\alpha=.67$). Myös vanhemman psykologisen kontrollin reliabiliteetti sekä äidin osalta ($\alpha=.79$) että isän osalta ($\alpha=.75$) oli korkea.

Nuoren tunnesäätelykeinot. Nuorten tunnesäätelykeinoja mitattiin Emotion Regulation Questionnaire (ERQ)- ja Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ) -kyselyiden avulla. Emotion Regulation (ERQ) -kysely koostuu kymmenestä väittämästä, joiden sopivuutta itseensä vastaaja arvioi seitsemänportaisella Likert-asteikolla (1 = täysin eri mieltä, 7 = täysin samaa mieltä). Väittämistä kuusi koski kognitiivista uudelleenarviointia (*cognitive reappraisal*) (esim. ”Kun haluan tuntea vähemmän kielteisiä tunteita, muutan tapaani ajatella tilanteesta”) ja neljä tunteiden tukahduttamista (*emotion suppression*) (esim. ”Kun tunnen kielteisiä tunteita, varmistan etten ilmaise niitä”). Seuraavaksi muodostettiin erikseen keskiarvosummamuuttujat kognitiivisen uudelleen arvioinnin (vaihteluväli 1-7 pistettä) ja tunteiden tukahduttamisen käsitteille (vaihteluväli 1-7 pistettä). Suurempi arvo keskiarvosummamuuttujassa merkitsee suurempaa säätelykeinoon käyttöä. Kognitiivisen uudelleenarvioinnin ($\alpha=.84$) ja tukahduttamisen ($\alpha=.77$) keskiarvosummamuuttujien reliabiliteetit olivat korkeita. Näin keskiarvosummamuuttujien voidaan päätellä mittaavan yhdenmukaisesti kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja tunteiden tukahduttamisen ulottuvuutta (Gross & John, 2003).

Kognitiivisia tunnesäätelykeinoja mitattiin nuoruusiässä Cognitive Emotion Regulation (CERQ) -kyselyn ruminaatiota ja katastrofointia mittaavan osion avulla (Garnefski ym., 2001). CERQ on itsearviointikysely, jonka avulla kartoitetaan kognitiivisia coping-keinoja, joita ihmiset käyttävät koettuaan negatiivisia elämäntapahtumia. Kysely voidaan toteuttaa 12-vuotiaille ja sitä vanhemmille. CERQ-kyselyn kaksi mukaan valittua osiota koostuvat yhteensä kahdeksasta väittämästä. Väittämien paikkansapitävyyttä arvioidaan viisiportaisella Likert-asteikolla (1=ei (lähes) koskaan, 5= (lähes) aina). Väittämistä neljä liittyy ruminaation (*rumination*) (esim. ”Vellon tunteissa, joita jokin tilanne on herättänyt minussa”) ja neljä katastrofoinnin (*catastrophizing*) (esim. ”Ajattelen jatkuvasti, kuinka kauheita kokemani asiat ovat”) käyttöön tunteensäätelykeinona. Tässä tutkimuksessa muodostettiin keskiarvosummamuuttujat erikseen ruminaation (vaihteluväli 1–5 pistettä) ja katastrofoinnin käytölle (vaihteluväli 1–5 pistettä), jolloin suurempi pistemäärä keskiarvosummamuuttujassa merkitsee suurempaa säätelykeinoon käyttöä. Ruminaation ($\alpha=.77$) ja katastrofoinnin ($\alpha=.84$) keskiarvosummamuuttujien reliabiliteetit olivat korkeita. Nämä CERQ-

kyselyn osiot olivat sisäisesti yhdenmukaisia, mikä näkyi aiemmissakin tutkimuksissa (Garnefski ym., 2001).

Vanhemman mielenterveysoireet. Vanhemman mielenterveyttä ja psyykkistä hyvinvointia arvioitiin Goldbergin ja Williamsin (1988) *General Mental Health* (GHQ-12) -itsearviointilomakkeella. Vanhemman mielenterveyttä kartoitettiin yhteensä 12 kysymyksellä, jotka koskivat psyykkiseen kuormittuneisuuteen (*psychological distress*) liittyviä oireita (esim. *Onko sinusta viime aikoina tuntunut siltä, ettet voi selviytyä vaikeuksista?*). Vastausvaihtoehtojen sopivuutta mielentilaansa muutaman viime viikon aikana vanhemmat arvioivat neliportaisella Likert-asteikolla (1 = ei ollenkaan; 4 = paljon enemmän kuin tavallisesti). Kukin vastaus saa 1-4 pistettä, jolloin kokonaispistemääräksi kyselyssä muodostuu 12-48 pistettä. Sen jälkeen muuttujat käsiteltiin puuttuvien arvojen osalta ennen summamuuttujan muodostamista ja näistä muodostettiin uudet muuttujat. Imputoinnissa puuttuvat arvot korvattiin vastausten keskiarvolla. Kyselyn muuttujista muodostettiin uudet dikotomiset muuttujat (rekoodaus), jolloin muuttujat saivat joko arvon 0 tai 1 (alkuperäiset arvot 1-2 = 0 ja alkuperäiset arvot 3-4 = 1). Näin rekoodatulle uudelle muuttujalle luotiin summamuuttuja, jonka arvo vaihtelee välillä 0-12. Summamuuttujat luotiin erikseen isälle ja äidille kummankin mielenterveysongelmien arvioimiseen. Summapistemäärät luokiteltiin testin laatijan kliinisten kriteerien mukaan siten, että summamuuttujan saadessa arvon välillä 0-3, summapistemäärä ei saavuta kliinistä katkaisupistettä, jolloin vanhemmalla ei arvioida olevan mielenterveysongelmia. Summapistemäärän saadessa arvon 4 tai enemmän, kliininen katkaisupistemäärä 4 saavutetaan, ja vanhemmalla arvioidaan olevan mielenterveysongelmia ja psyykkistä kuormitusta. Katkaisupistemäärä perustuu kliiniseen katkaisurajaan suomalaisissa otoksissa (Holi, Marttunen, & Aalberg, 2003). Mittarilla on tutkittu olevan riittävä herkkyys ja spesifisyys (Goldberg, D., & Williams, P., 1988). Summamuuttujien reliabiliteetti oli korkea sekä isän ($\alpha=.89$) että äidin ($\alpha=.90$) osalta. Vanhemman mielenterveyttä mittaavan GHQ-kyselyn osalta päädyttiin luokittelemaan arvot GHQ-kyselyn kehittäjien suosittelemalla tavalla kliinisen katkaisurajan perusteella kahteen luokkaan (0 = ei mielenterveysongelmia, 1 = mielenterveysongelmia).

2.3 Aineiston analysointi

Tutkimuksen tilastolliset analyysit suoritettiin SPSS Statistics 25 -tilasto-ohjelmalla. Kaikkien keskiarvosummamuuttujien ja summamuuttujien jakaumia tarkasteltiin Kolmogorov-Smirnov -testin, histogrammien sekä huipukkuuden ja vinouden tunnuslukujen avulla. Kolmogorov-Smirnov-

testi osoitti, että kaikki summamuuttujat olivat vinosti jakautuneita. Koska Metsämuurosen (2009) mukaan Kolmogorov-Smirnovin testi arvioi jakauman helposti ei-normaalijakautuneeksi, tarkasteltiin muuttujien normaalisuutta myös histogrammien ja vinous- ja huipukkuuskertoimien avulla. Histogrammien perusteella kognitiivinen uudelleenarviointi, ruminaatio, äidin psykologinen kontrolli, isän behavioraalinen ja psykologinen kontrolli olivat normaalisti jakautuneita. Tutkimusmuuttujista kognitiivisen uudelleenarvioinnin, äidin lämpimyys ja äidin behavioraalisen kontrollin jakaumien havaittiin vinouskerroin vinouden keskivirheeseen suhteutettuna olevan vasemmalle vinoja. Sen sijaan katastrofionnin ja isän psykologisen kontrollin havaittiin tarkastelussa olevan jakaumiltaan oikealle vinoja. Muuttujista ruminaatio, äidin psykologinen kontrolli, isän lämpimyys ja isän behavioraalinen kontrolli olivat vinouskerroin vinouden keskivirheeseen suhteutettuna normaalijakautuneita. Huipukkuuden osalta katastrofionnin havaittiin olevan huipukkuuskerroin huipukkuuden keskivirheeseen suhteutettuna terävähuippuinen, kun taas tunteiden tukahduttaminen ja äidin lämpimyys olivat huipukkuuskerroin huipukkuuden keskivirheeseen suhteutettuna litteähuippuisia. Huipukkuuden osalta kognitiivinen uudelleenarviointi, ruminaatio, äidin kasvatustyyleistä behavioraalinen ja psykologinen kontrolli sekä isän kasvatustyyli noudattivat huipukkuuden tunnuslukujen perusteella normaalijakaumaa. Vaikka kaikkien muuttujien jakaumien normaalisuusoletus ei täyttnyt, tilastollisissa analyyseissa käytettiin kuitenkin parametrisia testejä aineiston suuren koon vuoksi.

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten nuoren sukupuoli ja vanhempien kasvatustyyli ovat yhteydessä nuoren tunnesäätelyyn. Äidin ja isän käyttämien kasvatustyylien sekä nuoren sukupuolen vaikutusta nuoren tunnesäätelykeinojen käyttöön testattiin askeltavalla lineaarisella regressioanalyysillä. Selitettävänä muuttujina analyyseissa olivat T6-aineistokeruuvaiheessa CERQ- ja ERQ-kyselyissä esille tulleet nuoren käyttämät tunnesäätelykeinot: kognitiivinen uudelleenarviointi, tukahduttaminen, ruminaatio ja katastrofointi. Ensimmäisellä askelmalla kontrolloitiin nuoren sukupuoli. Toisella askelmalla malliin lisättiin mielenkiinnon kohteena olevat vanhemman kasvatustyyliä kuvaavat muuttujat (lämpimyys, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli). Nuoren sukupuoli valittiin muuttujaksi regressiomalliin, koska haluttiin selvittää, onko nuoren sukupuolella vaikutusta nuoren tunnesäätelykeinojen käyttöön. Sukupuolta koskevaan kysymykseen vastaukset koodattiin arvoilla (tyttö = 1, poika = 2). Jotta saatiin selville kummankin vanhemman kasvatustyylien erilliset yhteydet nuoren tunnesäätelykeinojen käyttöön, regressioanalyysit laadittiin erikseen isille ja äideille. Näin regressioanalyysija laadittiin yhteensä kahdeksan kappaletta.

Kasvatustyylien yhteyttä nuoren tunnesäätelykeinoihin tarkasteltiin luomalla oma regressiomalli kullekin neljälle tässä tutkimuksessa käytetylle tunnesäätelykeinolle.

Regressiomalleissa käsiteltiin kasvatustyylien yhteyttä kunkin tunnesäätelykeinon keskiarvosummamuuttujaan askeltavan regressioanalyysin avulla. Ensimmäiselle askeleelle valittiin nuoren sukupuoli, joka on aiemmissa tutkimuksissa ollut merkittävä selittävä tekijä tietynlaisen tunnesäätelykeinon käytölle. Toisella askeleella lisättiin joko äitien tai isien käyttämät kasvatustyyli. Regressioanalyysin oletuksista tarkasteltiin residuaalien normaalijakautuneisuutta ja todettiin, että standardoidut residuaalit noudattavat normaalijakaumaa. Residuaalien jakauman homoskedastisuutta tarkasteltiin sirontamatriisien avulla ja todettiin jakaumien olevan homoskedastisia. Selittävien muuttujien multikollineaarisuutta tutkittiin korrelaatiokertoimien sekä toleranssi- ja VIF-arvojen perusteella ja havaittiin, että selittävien muuttujien välillä ei esiinnyt multikollineaarisuutta.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten vanhemman mielenterveys on yhteydessä hänen kasvatustyyliinsä suhteessa nuoreen. Vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin tutkittiin MANOVA-analyysin avulla. Monimuuttujainen varianssianalyysi eli MANOVA valittiin analyysimenetelmäksi, koska analyysi sisälsi dikotomisen selittävän muuttujan lisäksi useita selitettäviä muuttujia. Koska kummankin vanhemman mielenterveyden ajateltiin vaikuttavan hänen omaan kasvatustyyliinsä, sekä isän ja että äidin mielenterveyden vaikutuksesta tehtiin oma analyysinsä. Selittävänä muuttujana analyyseissa oli äidin ja isän mielenterveys, jonka mukaan äitien ja isien summapistemäärät luokiteltiin kahteen luokkaan (0 = ei mielenterveyden ongelmia, 1 = kliinisesti merkittävä mielenterveysongelma). Selitettävinä muuttujina toimivat analyyseissa vanhemman eli isän tai äidin kasvatustyylin lämpimyys, behavioraalinen kontrolli ja psykologinen kontrolli. MANOVA:n oletuksista tutkittiin kovarianssimatriisien identtisyyttä Box'n testillä ja havaittiin, että selitettävien muuttujien kovarianssimatriisit sekä äitien että isien analyyseissa ovat testin perusteella samankaltaisia ($p = ns.$). Bartlettin sfäärisyys-testin tulos on molemmissa analyyseissa tilastollisesti merkitsevä ($p < .001$) eli testin mukaan residuaalien korrelaatiomatriisin arvot eroavat nollasta. Levenen homogeenisyystestin mukaan ryhmien varianssit ovat samansuuruisia eli homoskedastisia, sillä Levenen testin antamat p -arvot suhteessa kaikkiin kasvatustyyli dimensiioihin ovat yli .05.

3 TULOKSET

3.1 Kuvailevat tulokset

Taulukossa 2 esitellään keskeisten tutkimusmuuttujien, kuten äidin ja isän kasvatustyylien, nuoren tunnesäätelykeinojen sekä äidin ja isän mielenterveyden, keskiarvot, keskihajonnat ja vaihteluvälit. Nuoruusiän tutkimusvaiheessa lapsen ollessa 17-18-vuotias äidit raportoivat kasvatustyyliinsä korostuvan lämpimyyden ($ka = 4.40$, $kh = 0.47$) ja toiseksi behavioraalisen kontrollin ($ka = 3.39$, $kh = 0.60$). Sen sijaan psykologista kontrollia ($ka = 2.72$, $kh = 0.78$) äidit ilmaisivat käyttävänsä kasvatuksessaan vähiten. Isät raportoivat myös käyttävänsä nuoruusikäisten lastensa kasvatuksessa eniten lämpimyyttä ($ka = 4.12$, $kh = 0.47$), mutta hieman vähemmän kuin äidit. Toiseksi eniten, eli suunnilleen yhtä paljon kuin äidit, isät ilmaisivat käyttävänsä behavioraalista kontrollia ($ka = 3.35$, $kh = 0.53$). Psykologista kontrollia isät raportoivat käyttävänsä vähiten ($ka = 2.80$, $kh = 0.71$). Myös psykologisen kontrollin määrän osalta äitien ja isien arviot olivat lähes samalla tasolla.

Tunnesäätelykeinoista nuoret arvioivat käyttävänsä eniten kognitiivista uudelleenarviointia ($ka = 4.42$, $kh = 1.16$) ja toiseksi eniten tunteiden tukahduttamista ($ka = 3.41$, $kh = 1.28$). Ruminaatiota ($ka = 3.06$, $kh = 0.85$) nuoret kokivat käyttävänsä vielä vähemmän ja katastrofointia ($ka = 1.99$, $kh = 0.80$) selvästi vähiten.

Mielenterveyden ongelmia esiintyi tutkimuksen ajankohtana itsearvioituna useammilla äideillä kuin isillä. GHQ-12-mittarilla arvioituna 439 vastanneesta äidistä 73 äidin vastaukset ylittivät merkittävän psyykkisen kuormittuneisuuden klinisen katkaisupistemäärän kuvastaen ajankohtaista mielenterveyden problematiikkaa. Määrä vastasi 16.6 % vastanneista äideistä, kun taas 83.4 % aineiston nuorten äideistä ei kokenut tutkimushetkellä mielenterveysongelmia. Isistä 46 isän vastaukset ($n = 439$) ylittivät saman klinisen katkaisupistemäärän. Mielenterveyden ongelmia tutkimushetkellä raportoi siis 10.5 % vastanneista isistä, kun taas 89.5 % aineiston nuorten isistä ei kokenut tuolloin merkittäviä mielenterveyden ongelmia.

TAULUKKO 2. Tutkimusmuuttujien kuvailevat tiedot

	<i>n.</i>	<i>ka.</i>	<i>kh.</i>	<i>vaihteluväli</i>
Äidin kasvatustyyli				
Lämpimyys	359	4.40	0.47	2.40–5.00
Behavioraalinen kontrolli	359	3.39	0.60	1.33–4.67
Psykologinen kontrolli	359	2.72	0.78	1.00–5.00
Isän kasvatustyyli				
Lämpimyys	293	4.12	0.47	2.80–5.00
Behavioraalinen kontrolli	293	3.35	0.53	1.83–4.83
Psykologinen kontrolli	293	2.80	0.71	1.00–5.00
Nuoren tunnesäätelykeinot				
Kognitiivinen uudelleenarviointi	437	4.32	1.16	1.00–7.00
Tunteiden tukahduttaminen	437	3.41	1.28	1.00–6.75
Ruminaatio	437	3.06	0.85	1.00–5.00
Katastrofointi	437	1.99	0.80	1.00–5.00
Äidin mielenterveys	439	0.17	0.37	0.00–1.00
Isän mielenterveys	439	0.10	0.31	0.00–1.00

Taulukosta 3 voidaan nähdä tutkimusmuuttujien väliset Spearmanin korrelaatiokertoimet. Isän korkeampi psykologisen kontrollin määrä oli yhteydessä epäadaptiivisista tunnesäätelykeinoista nuorten korkeampaan katastrofoinnin käyttöön ($r_s = .17$). Kummankin vanhemman korkeampi lämpimyys oli yhteydessä nuorten korkeampaan adaptiivisen tunnesäätelykeinon eli kognitiivisen uudelleenarvioinnin (äidin osalta $r_s = .14$, isän osalta $r_s = -.16$) käyttöön. Äidin korkeampi lämpimyys oli yhteydessä myös nuoren matalampaan tunteiden tukahduttamisen määrään ($r_s = -.18$) ja epäadaptiivisista keinoista korkeampaan ruminaation ($r_s = .15$) käyttöön tunnesäätelyssä. Isän korkeampi lämpimyys oli yhteydessä matalampaan epäadaptiivisten tunnesäätelykeinojen, erityisesti tunteiden tukahduttamisen ($r_s = -.16$) ja katastrofoinnin ($r_s = -.15$) käyttöön nuorella. Tarkasteltaessa vanhempien mielenterveysongelmien yhteyttä kasvatustyyliin

havaittiin, että isän korkeammat mielenterveysongelmat olivat yhteydessä matalampaan lämpimyyteen kasvatuksessa ($r_s = -.12$). Muita tilastollisesti merkitseviä korrelaatioita vanhemman mielenterveyden ja kasvatustyylien välissä ei korrelaatiotarkastelussa esiintynyt.

TAULUKKO 3. Tutkimusmuuttujien väliset Spearmanin korrelaatiokertoimet

Muuttuja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Äidin lämpimyys	-											
2. Äidin behavioraalinen kontrolli	.022	-										
3. Äidin psykologinen kontrolli	-.074	.543**	-									
4. Isän lämpimyys	.235**	.000	-.098	-								
5. Isän behavioraalinen kontrolli	-.081	.305**	.211**	.045	-							
6. Isän psykologinen kontrolli	-.099	.160*	.172**	-.043	.470**	-						
7. Kognitiivinen uudelleenarviointi	.139**	-.085	-.078	.122*	.031	-.019	-					
8. Tunteiden tukahduttaminen	-.182**	-.009	-.059	-.156**	.041	.006	-.058	-				
9. Ruminaatio	.154**	-.072	.033	.012	-.112	-.082	.037	-.126**	-			
10. Katastrofointi	-.072	.041	.093	-.150*	-.052	.174**	-.209**	.179**	.392**	-		
11. Äidin mielenterveys	-0.069	-.028	-.038	.062	-.046	-.022	-.076	-.003	.062	.131*	-	
12. Isän mielenterveys	.027	-.111	-.078	-.118*	-.064	-.063	-.114	.063	.029	.036	.047	-

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

3.2 Kasvatustyylien ja nuoren sukupuolen yhteys nuoren tunnesäätelykeinoihin

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten nuoren sukupuoli ja vanhempien kasvatustyyli ovat yhteydessä nuoren tunnesäätelyyn. Tulokset kullekin neljälle tunnesäätelykeinolle muodostetuista hierarkkisista regressioanalyyseistä erikseen äidin ja isän osalta on luettavissa taulukosta 4.

Taulukosta on nähtävissä, että nuoren sukupuolen ja isän kasvatustyyli sisältävät mallit olivat tilastollisesti merkitseviä selitettäessä epäadaptiivisia tunnesäätelykeinoja eli tunteiden tukahduttamista ($F(4, 286) = 7.45, p < .001$), ruminaatiota ($F(4, 286) = 12.89, p < .001$) ja katastrofointia ($F(4, 286) = 5.38, p < .001$). Nuoren sukupuolen ja äidin kasvatustyyli sisältävät mallit olivat tilastollisesti merkitseviä selitettäessä epäadaptiivisista tunnesäätelykeinoista tunteiden tukahduttamista ($F(4, 352) = 8.83, p < .001$) ja ruminaatiota ($F(4, 352) = 14.87, p < .001$), mutta ei katastrofointia. Nuoren sukupuoli ja äidin kasvatustyyli selittivät yhdessä tilastollisesti merkitsevästi 9.1 % tunteiden tukahduttamisen ja 14.5 % ruminaation variaatiosta aineistossa, kun taas nuoren sukupuoli ja isän kasvatustyyli selittivät yhdessä 9.4 % tunteiden tukahduttamisen, 15.3 % ruminaation ja 7.0 % katastrofoinnin käytön variaatiosta aineistossa. Selitysosuudet jäivät näin melko vaatimattomiksi. Äidin kasvatustyylien lisääminen mallin toiselle askeleelle lisäsi tunteiden tukahduttamista ($\Delta R^2 = 0.02, p < .05$) selittävän mallin selitysosuutta tilastollisesti merkitsevästi. Sen sijaan katastrofoinnin ($\Delta R^2 = 0.02, p = \text{ns.}$) ja ruminaation ($\Delta R^2 = 0.01, p = \text{ns.}$) osalta äidin kasvatustyylien lisääminen malleihin ei lisännyt mallien selitysosuutta tilastollisesti merkitsevästi. Isän kasvatustyylien lisääminen mallin toiselle askeleelle lisäsi katastrofointia ($\Delta R^2 = 0.07, p < .001$) selittävän mallin selitysosuutta tilastollisesti merkitsevästi. Tunteiden tukahduttamisen ($\Delta R^2 = 0.02, p = \text{ns.}$) ja ruminaation ($\Delta R^2 = 0.01, p = \text{ns.}$) osalta isän kasvatustyylien lisääminen malleihin ei lisännyt regressiomallien selitysosuutta tilastollisesti merkitsevästi.

Hypoteesin mukaisesti isän ja äidin kasvatustyylin matala emotionaalinen lämpimyys oli yhteydessä korkeaan epäadaptiivisten tunnesäätelykeinojen eli tunteiden tukahduttamisen ja isän kasvatustyylin osalta myös katastrofoinnin käyttöön. Vanhempien matala lämpimyys oli yhteydessä suurempaan tunteiden tukahduttamisen käyttöön nuorella (äitien osalta $\beta = -.15, t(356) = -2.85, p < .01$, isien osalta $\beta = -.14, t(290) = -2.53, p < .05$) ja isän matala lämpimyys myös katastrofoinnin käyttöön ($\beta = -.16, t(290) = -2.81, p < .01$). Hypoteesin mukaisesti korkea psykologinen kontrolli oli yhteydessä epäadaptiivisista tunnesäätelykeinoista nuoren korkeaan katastrofoinnin käyttöön, mutta vain isän osalta ($\beta = .26, t(290) = 3.40, p < .01$), kun taas äidin osalta psykologisen kontrollin ja katastrofoinnin yhteys ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($\beta = .11, t(356) = -1.08, p = \text{ns.}$). Hypoteesin

vastaisesti vanhempien psykologisen kontrollin yhteys muihin epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin eli nuoren tunteiden tukahduttamiseen ja ruminaatioon ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Hypoteesin vastaisesti hyvin korkealla tai erittäin matalalla behavioraalisella kontrollilla ei ollut yhteyttä epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Hypoteesin mukaisesti isien matala behavioraalinen kontrolli oli yhteydessä korkeaan katastrofionnin käyttöön ($\beta = -.14$, $t(290) = -2.21$, $p < .05$).

Lisäksi taulukosta 4 on nähtävissä, että hypoteesin mukaisesti nuoren sukupuolen ja äidin kasvatustyyliä sisältävät regressiomallit selittivät tilastollisesti merkitsevästi adaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin kuuluvaa kognitiivista uudelleenarviointia ($F(4, 352) = 2.87$, $p < .05$), kun taas vastaavat regressiomallit nuoren sukupuolen ja isän kasvatustyylien osalta eivät olleet tilastollisesti merkitseviä selitettäessä kognitiivista uudelleenarviointia ($F(4, 286) = 1.80$, $p = \text{ns.}$). Kognitiivisen uudelleenarvioinnin regressiomallin selitysosuus nuoren sukupuolen ja äidin kasvatustyylin osalta oli vain 3.2 %. Äidin kasvatustyylien lisääminen mallin toisille askeleille lisäsi kognitiivista uudelleenarviointia ($\Delta R^2 = 0.03$, $p < .05$) selittävän mallin selitysosuutta tilastollisesti merkitsevästi. Hypoteesin mukaisesti sekä isän että äidin korkea lämpimyys oli yhteydessä nuoren korkeaan kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttöön (äidin osalta $\beta = .14$, $t(356) = 2.52$, $p < .05$, isän osalta $\beta = .15$, $t(290) = 2.53$, $p < .05$). Näin siis hypoteesi vanhempien lämpimyiden yhteydestä nuoren adaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin, eli tässä tutkimuksessa kognitiiviseen uudelleenarviointiin, sai tukea äidin kasvatustyylien osalta.

Sukupuoli osoittautui molempien vanhempien regressiomalleissa parhaaksi selittäjäksi tunteiden tukahduttamisen (äitien osalta $\beta = .23$, $p < .001$, isien osalta $\beta = .25$, $p < .001$) ja ruminaation (äitien osalta $\beta = -.34$, $p < .001$, isien osalta $\beta = -.37$, $p < .001$) käyttöön nuoren tunnesäätelykeinoina. Pojat siis käyttivät tyttöjä enemmän tunteiden tukahduttamista tunnesäätelyssään, kun taas tyttöjen tunnesäätelykeinona ruminaatio oli poikia yleisempää. Kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja katastrofionnin osalta sukupuoli ei osoittautunut merkitseväksi selittäväksi tekijäksi regressiomalleissa.

TAULUKKO 4: Yhteydet vanhempien käyttämän kasvatustyylin ja nuoren kognitiivisen uudelleenarvioinnin välillä

Muuttujat	Kognitiivinen uudelleenarviointi									
	Äiti					Isä				
	R^2	F	B	SE	β	R^2	F	B	SE	β
I Kontrollimuuttuja	.00	1.27				.00	.65			
Sukupuoli ¹			-.08	.13	-.03			-.08	.14	-.04
II Kasvatustyyli	.03	3.40*				.03	2.18			
Lämpimyys			.35*	.14	.14*			.36*	.14	.15*
Behavoraalinen kontrolli			-.13	.13	-.07			.04	.14	.02
Psykologinen kontrolli			-.07	.10	-.05			-.02	.11	-.01
Mallit	$F(4, 352) = 2.87, p < .05$					$F(4, 286) = 1.80, p = ns.$				
R^2	3.2 % selitysosuus					2.5 % selitysosuus				

R^2 = koko mallin selitysaste

SE = keskivirhe

β = standardoitu regressiokerroin mallin toiselta askeleelta, kun kaikki mallin muuttujat ovat mukana,

* $p < .05$

¹ sukupuoli: 1 = tyttö, 2 = poika

TAULUKKO 4: Yhteydet vanhempien käyttämän kasvatustyylin ja nuoren tunteiden tukahduttamisen välillä

Muuttujat	Tunteiden tukahduttaminen									
	Äiti					Isä				
	R^2	F	B	SE	β	R^2	F	B	SE	β
I Kontrollimuuttuja	.07	25.64***				.07	22.59***			
Sukupuoli ¹			.60***	.14	.23***			.66	.15	.25***
II Kasvatustyyli	.09	3.07*				.09	2.30			
Lämpimyys			-.41**	.14	-.15**			-.39**	.15	-.14**
Behavioraalinen kontrolli			.02	.13	.01			.12	.16	.05
Psykologinen kontrolli			-.11	.10	-.07			-.05	.12	-.03
Mallit	$F(4, 352) = 8.83 \ p < .001$					$F(4, 286) = 7.45 \ p < .001$				
R^2	9.1 % selitysosuus					9.4 % selitysosuus				

R^2 = koko mallin selityssaste

SE = keskivirhe

β = standardoitu regressiokerroin mallin toiselta askeleelta, kun kaikki mallin muuttujat ovat mukana,

* $p < .05$, ** $p < .01$; *** $p < .001$;

¹ sukupuoli: 1 = tyttö, 2 = poika

TAULUKKO 4 jatkuu: Yhteydet vanhempien käyttämän kasvatustyylin ja nuoren ruminaation välillä

Muuttujat	Ruminaatio									
	Äiti					Isä				
	R^2	F	B	SE	β	R^2	F	B	SE	β
I Kontrollimuuttuja	.13	53.49***				.14	47.96***			
Sukupuoli ¹			-.60***	.09	-.34***			-.65***	.09	-.37***
II Kasvatustyyli	.15	1.86				.15	1.17			
Lämpimyys			.16	.09	.09			-.02	.10	-.01
Behavioraalinen kontrolli			-.15	.09	-.10			-.12	.10	-.08
Psykologinen kontrolli			.09	.07	.08			-.05	.08	-.04
Mallit	$F(4, 352) = 14.87, p < .001$					$F(4, 286) = 12.89, p < .001$				
R^2	14.5 % selitysosuus					15.3 % selitysosuus				

R^2 = koko mallin selityssaste

SE = keskivirhe

β = standardoitu regressiokerroin mallin toiselta askeleelta, kun kaikki mallin muuttujat ovat mukana,

* $p < .05$, ** $p < .01$; *** $p < .001$;

¹ sukupuoli: 1 = tyttö, 2 = poika

TAULUKKO 4 jatkuu: Yhteydet vanhempien käyttämän kasvatustyylin ja nuoren katastrofoinnin välillä

Muuttujat	Katastrofointi									
	Äiti					Isä				
	R^2	F	B	SE	β	R^2	F	B	SE	β
I Kontrollimuuttuja	.00	0.24				.00	0.91			
Sukupuoli ¹			-.06	.09	-.04			-.10	.09	-.06
II Kasvatustyyli	.02	2.38				.07	6.86***			
Lämpimyys			-.13	.09	-.07			-.28**	.10	-.16**
Behavioraalinen kontrolli			.01	.09	.01			-.22*	.10	-.14*
Psykologinen kontrolli			.12	.07	.11			.26**	.08	.22**
Mallit	$F(4, 352) = 1.85$ $p = ns.$					$F(4, 286) = 5.38$ $p < .001$				
R^2	2.1 % selitysosuus					7.0 % selitysosuus				

R^2 = koko mallin selityssaste

SE = keskivirhe

β = standardoitu regressiokerroin mallin toiselta askeleelta, kun kaikki mallin muuttujat ovat mukana,

* $p < .05$, ** $p < .01$; *** $p < .001$;

1 sukupuoli: 1 = tyttö, 2 = poika

3.3 Vanhempien mielenterveyden yhteys vanhemman kasvatustyyliin nuoruusiässä

Toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten vanhemman mielenterveys on yhteydessä hänen kasvatustyyliinsä suhteessa nuoreen. Mielenterveydeltään eroavien äitien ja isien kasvatustyylien eroja tutkittiin monimuuttujaisella varianssianalyysillä (MANOVA). Taulukossa 5 esitetään ryhmien väliset erot. Hypoteesin vastaisesti vanhemman mielenterveydellä ei kummankaan vanhemman osalta ollut omavaikutusta vanhemman käyttämään kasvatustyyliin suhteessa nuoreen. Hypoteesin vastaisesti äidin mielenterveys ei ollut yhteydessä äidin lämpimyyteen ($F(1, 357) = 1.53, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.00$), behavioraaliseen kontrolliin ($F(1, 357) = 0.10, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.00$) eikä psykologiseen kontrolliin nuoren kasvatuksessa ($F(1, 357) = 1.53, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.00$). Isän mielenterveyden suhteesta kasvatustyyliin saavutettiin samankaltaisia tuloksia, sillä hypoteesin vastaisesti isän mielenterveys ei ollut yhteydessä isän lämpimyyteen ($F(1, 291) = 3.35, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.01$), behavioraaliseen kontrolliin ($F(1, 291) = 0.27, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.00$) eikä psykologiseen kontrolliin ($F(1, 291) = 0.93, p = \text{ns.}, \eta^2 = 0.00$). Isän mielenterveyden selitysosuus suhteessa isän kasvatustyyliin on vain 1.5 % ja vastaavasti äidin mielenterveyden selitysosuus suhteessa äidin kasvatustyyliin on 1 %.

TAULUKKO 5.

Isän ja äidin mielenterveyden yhteydet heidän käyttämäänsä kasvatustyyliin
Keskiarvot (*ka*) and Keskivirheet (SE) and ANOVA-tulokset (*N*=170)

	I Lämpimyys			II Behavioraalinen kontrolli			III Psykologinen kontrolli		
	<i>ka</i>	SE	<i>F</i>	<i>ka</i>	SE	<i>F</i>	<i>ka</i>	SE	<i>F</i>
Äidin mielenterveysongelmat			1.53			.10			1.53
Kyllä	4.33	.06		3.36	.06		2.62	.08	
Ei	4.41	.03		3.39	.04		2.75	.05	
Isän mielenterveysongelmat			3.35			.27			.93
Kyllä	4.00	.08		3.31	.07		2.71	.10	
Ei	4.14	.03		3.35	.03		2.82	.05	

ANOVA-mallit on tehty erikseen äitien ja isien osalta
SE = keskivirhe

4 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten nuoren sukupuoli ja vanhempien kasvatustyyli ovat yhteydessä nuoren tunnesäätelyyn. Lisäksi haluttiin myös selvittää, miten vanhemman mielenterveys on yhteydessä hänen kasvatustyyliinsä suhteessa nuoreen. Tarkasteluissa näitä yhteyksiä selvitettiin erikseen isien ja äitien osalta. Vanhempien kasvatustyyliä tarkasteltiin dimensionaalisen lähestymistavan mukaisesti. Nuoren tunnesäätelykeinoina tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kognitiivista uudelleenarviointia, tunteiden tukahduttamista, ruminaatiota ja katastrofointia. Vanhempien mielenterveyttä tarkasteltiin GHQ-12 -mittarin mielenterveysongelmien esiintymistä erottelavan kliinisen katkaisupistemäärän avulla.

4.1 Tutkimuksen päätulokset

Ensimmäinen oletus, jonka mukaan vanhempien korkea psykologinen kontrolli ja matala emotionaalinen lämpimyys olisivat yhteydessä nuoren epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin, sai osittain tukea tässä tutkimuksessa. Hypoteesin mukaisesti vanhemman korkea psykologinen kontrolli oli yhteydessä nuoren epäadaptiiviseen katastrofoinnin käyttöön, tosin vain isän kasvatustyylin osalta. Kummankin vanhemman osalta matala emotionaalinen lämpimyys oli yhteydessä nuoren epäadaptiiviseen tunteiden tukahduttamisen käyttöön tunnesäätelyssä. Isän kasvatustyylin matala emotionaalinen lämpimyys oli yhteydessä tämän lisäksi myös nuoren suurempaan katastrofointiin. Näiltä osin tutkimustulos on osittain samansuuntainen aiempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan vanhemman kasvatustyylin korkea psykologinen kontrolli ja matala lämpimyys ovat yhteydessä nuoren epäadaptiivisten tunnesäätelykeinojen käyttöön (Morris ym., 2007). Näin ei kuitenkaan tulosten mukaan ollut kaikkien tutkittujen epäadaptiivisten säätelykeinojen osalta, vaan tulos oli oletusten mukainen vain suhteessa katastrofointiin ja tunteiden tukahduttamiseen.

Oletuksen vastaisesti vanhemman matala emotionaalinen lämpimyys ei sen sijaan selittänyt nuoren käyttämää ruminaatiota. Tämän tutkimuksen tulos oli päinvastainen: äidin emotionaalinen lämpimyys korreloi positiivisesti ruminaation käytön kanssa. Aiempien tutkimusten mukaan ruminaatio lukeutuu epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin ja sillä on osoitettu olevan tästä syystä yhteys heikompaan psyykkiseen terveyteen (Boyes, Hasking, & Martin, 2015). Poikkeavaa tutkimustulosta voisi mahdollisesti selittää se, että äidin ollessa sensitiivinen ja emotionaalisesti

saatavilla, nuoren on helppo puhua perheessä toistuvasti samoista negatiivisista kokemuksistaan ja tunteistaan, josta voi muodostua ruminaatiota.

Hypoteesin vastaisesti äidin psykologisella kontrollilla ei ollut yhteyttä nuoren epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin. Tulos on tältä osin ristiriidassa aiempien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan sekä äidin että isän psykologinen kontrolli on haitallista nuoren adaptiivisten tunnesäätelytaitojen kehitykselle (Cui ym., 2014). Tuloksiin saattaa vaikuttaa se, että tässä tutkimuksessa vanhemmuuden dimensioita mitattiin vain vanhemman itsearvioimana, jolloin tulosten luotettavuutta lisäisi, jos myös nuori itse olisi arvioinut vanhempiansa kasvatustyyliä. Toisaalta Aunola (2005) pitää mahdollisena, että vanhempien kasvatustyylien vaikutus lapseen painottuu eri tavalla äideillä ja isillä.

Toisena oletuksena oli, että kohtuullista behavioraalista kontrollia ja korkeaa lämpimyyttä sisältävä kasvatustyyli olisi yhteydessä adaptiivisten tunnesäätelykeinojen käyttöön. Oletus sai tässä tutkimuksessa tukea vain äidin lämpimyden osalta. Tässä tutkimuksessa tutkittiin adaptiivisena tunnesäätelykeinona kognitiivista uudelleenarviointia, jonka on osoitettu olevan yhteydessä suurempaan hyvinvointiin (McRae ym., 2012), vähäisempiin mielenterveysongelmiin (Kivity & Huppert, 2016) ja adaptiivisen sosiaalisuuden kehittymiseen (Halperin ym., 2013). Tulokset osoittivat, että äidin korkea lämpimyys oli yhteydessä kognitiivisen uudelleenarvioinnin käyttöön nuoren tunnesäätelykeinona. Tulos vastaa tältä osin aiempia tutkimustuloksia, joiden mukaan vanhemman emotionaalinen lämpimyys ja responsiivisuus oli yhteydessä nuoren kehittyneisiin tunnesäätelykeinoihin (Van Lissa ym., 2019; Walton & Flouri, 2010).

Nuoruusikä on tunnesäätelyn kehitykselle merkittävä vaihe (van Lissa ym., 2014; Zimmermann & Iwanski, 2014). Silloin nuori opettelee tunnesäätelykeinoja kokiessaan helposti voimakkaita negatiivisia ja positiivisia tunteita. Vaikka vanhemman kasvatustyyllillä osoittautui tässä tutkimuksessa olevan yhteys nuoren käyttämiin tunnesäätelykeinoihin ja niiden adaptiivisuuteen, regressioanalyseissa selitysosuudet olivat silti vaatimattomia. Nuoruusvaiheessa kaverien, opettajien ja muiden ympäristöjen merkitys nuoren kehitykselle kasvaa ja nuori ottaa mallia toimintaansa ja tunnesäätelyynsä muiltakin kuin vanhemmilta. Nuoren alkaessa irtautua vanhemmistaan, nuoren tunnesäätelytaitoihin vaikuttavien ja niitä selittävien tekijöiden kenttä muodostuu entistä laajemmaksi.

Tutkimustulokset koskien sukupuolieroja nuorten tunnesäätelykeinojen käytössä olivat yhteneviä aiempien tutkimustulosten kanssa. Taustamuuttujista sukupuoli oli merkityksellinen selittäjä tunteiden tukahduttamista koskevassa regressiomallissa, sillä pojat raportoivat käyttävänsä merkittävästi enemmän tunteiden tukahduttamista. Ruminaatiota koskevassa regressiomallissa yksittäisistä selittäjistä sukupuolen selitysosuus oli erittäin merkittävä. Regressioanalyysin mukaan tytöt käyttivät poikia enemmän ruminaatiota tunnesäätelykeinona. Sukupuolierot

tunnesäätelykeinojen käytössä alkavat Zimmermanin & Iwanskin (2014) mukaan keskilapsuudessa tai nuoruudessa. Tulokset koskien ruminaation yleisyyttä tytöillä ovat samansuuntaisia aiempien tutkimusten kanssa (Nolen-Hoeksema, S. & Aldao, 2011). Kognitiivisen uudelleenarvioinnin ja tunteiden tukahduttamisen osalta aiemmat tulokset koskien sukupuolieroja ovat vaihtelevia (Nolen-Hoeksema, S. & Aldao, 2011).

Mielenkiintoinen tulos tutkimuksessa oli, että vanhemmista ainoastaan isän kasvatustyyllillä ja sen kaikilla dimensioilla osoittautui olevan selkeä yhteys nuoren katastrofoinnin käyttöön. Tämä on uusi löydös ja tulos korostaakin isän kasvatustyylin roolia nuoren tunnesäätelyn kehityksessä. Jotta nuori voisi oppia käyttämään adaptiivisia tunnesäätelykeinoja, isän emotionaalinen tuki ja hyvä vuorovaikutusilmapiiri ovat tärkeitä. Katastrofointi on luokiteltu epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin hyvinvoinnille haitallisten vaikutusten vuoksi (Garnefski, Nadia ym., 2003). Katastrofoinnin onkin aiemmissa tutkimuksissa todettu olevan yhteydessä lisääntyneisiin masennus- ja ahdistuneisuusoireisiin (Garnefski, Nadia & Kraaij, 2006) ja voimakkaampaan kivun kokemiseen (Tran ym., 2015). Katastrofoinnin käyttöä selittävässä regressiomallissa isän psykologinen kontrolli osoittautui kasvatustyyli­dimensioista parhaaksi selittäjäksi. Tulos on samansuuntainen kuin McEwenin ja Flourin (2009) tutkimuksessa, jonka mukaan isän psykologinen kontrolli oli yhteydessä nuoren heikompiin tunnesäätelytaitoihin.

Yksittäisistä selittäjistä vain isän matala lämpimyys, matala behavioraalisen kontrolli ja korkea psykologinen kontrolli olivat yhteydessä nuoren korkeampaan katastrofoinnin käyttöön eli mitä vähemmän lämpimyyttä ja behavioraalista kontrollia ja mitä enemmän psykologista kontrollia isän kasvatustyyli sisälsi, sitä enemmän katastrofointia nuori käytti tunnesäätelyssään. Jos kasvatus on manipuloivaa, syylistävää ja siitä puuttuu emotionaalista lämpimyyttä, nuoren turvattomuus lisääntyy ja muodostuu tulkinta maailmasta uhkaavana paikkana. Koska katastrofoinnilla tarkoitetaan ajatusten keskittämistä uhkaaviin tekijöihin ja ikävien kokemusten suurenteluun, on helppo ymmärtää, että korkea psykologinen kontrolli ja vähäinen lämpimyys olivat yhteydessä nuoren korkean katastrofoinnin käyttöön. Kasvatuksen emotionaalinen lämpimyys ja behavioraalinen kontrolli tarjoavat nuorelle tärkeää emotionaalista tukea ja turvallisuuden tunnetta, jolloin nuori voi kokea negatiivisia tunteita herättävät tilanteet vähemmän uhkaaviksi (Cummings & Davies, 1994). Emotionaalisesti turvallisessa ympäristössä nuoren ajatusmaailma säilyy myönteisenä eikä keskity uhkakuviiin ja kielteisiin tulkintoihin tilanteista, jolloin nuori käyttää vähemmän katastrofointia tunnesäätelykeinonaan.

Tunteiden tukahduttamisella viitataan tässä tutkimuksessa lähinnä tunteiden ulkoisen näkyvän ilmaisemisen tukahduttamiseen, ei sinänsä itse tunnekokemuksen tukahduttamiseen. Tulos, jonka mukaan sekä isän että äidin matala lämpimyys oli yhteydessä tunteiden tukahduttamiseen, on yhdenmukainen aiempien tutkimusten kanssa. Aiemman tutkimustiedon mukaan vanhempien

emotionaalinen lämpimyys auttaa nuorta oppimaan sopivia tunteiden ilmaisutapoja ja tunnesäätelykeinoja (Houlberg ym., 2016), kun taas vanhempien matala lämpimyys ei tue näiden taitojen oppimista. Vanhempien matala emotionaalinen lämpimyys eli vähäinen responsiivisuus nuoren kokemuksiin ja tunteita kohtaan, ei kannusta nuorta paljastamaan herkimpiä tunteitaan vaan tällöin nuori saattaa sulkeutua. Riskinä on tällöin kielteisten tunteiden, kuten surun ja vihan, kääntyminen sisäänpäin internalisoiviksi oireiksi. Tunteiden tukahduttaminen ei vähennä kielteisten tunteiden voimakkuutta (Brans ym., 2013), vaan voi johtaa muun muassa masennukseen ja ahdistuneisuuteen (Aldao ym., 2010).

Toinen tutkimusongelma koski vanhemman mielenterveyden yhteyttä hänen kasvatustyyliinsä suhteessa nuoreen. Tutkimuksen tulokset osoittivat hypoteesin vastaisesti, että vanhemman mielenterveys ei ollut yhteydessä hänen käyttämäänsä kasvatustyyliin nuoruusiässä. Kummankaan vanhemman mielenterveydellä ei ollut yhteyttä vanhemman lämpimyden, behavioraalisen kontrollin eikä psykologisen kontrollin määrään suhteessa nuoreen. Näin ollen oletus siitä, että vanhemman mielenterveysongelmat olisivat yhteydessä haitalliseen kasvatustyyliin eli korkeaan psykologiseen kontrolliin ja matalaan behavioraaliseen kontrolliin sekä matalaan lämpimyteen kasvatuksessa, ei saanut tukea kummankaan vanhemman osalta. Tutkimuksen tulos onkin ristiriidassa aiempien masennusta koskevien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan mielenterveyden ongelmista kärsivät vanhemmat käyttävät kasvatuksessa enemmän psykologista kontrollia (Cummings, E. ym., 2005), valvovat vähemmän nuorten toimintaa sekä ilmaisevat vähemmän sensitiivisyyttä ja emotionaalista lämpimyyttä (Elgar ym., 2007). Myös tämän tutkimuksen taustana olevan Belskyn (1984) vanhemmuuden prosessimallin mukaan vanhemman mielenterveys ja hyvinvointi vaikuttaa siihen, millaiseksi hänen vanhemmuutensa muodostuu. Tämän tutkimuksen poikkeavaan tulokseen saattaa vaikuttaa se, että tutkimukseen nuoruuden tutkimuskerralla osallistuneilla vanhemmilla mielenterveysongelmia oli melko vähän ja mielenterveyden häiriöt sinänsä olivat pääosin lieviä. Jotta vanhemman mielenterveyden häiriön yhteys kasvatustyyliin olisi noussut tilastollisesti merkitseväksi, mielenterveysongelmia kokevien vanhempia olisi tarvittu otokseen isompi määrä. Toisaalta Lovejoyn ym. (2000) mukaan vanhempien sosioekonominen status ja koulutustaso ovat yhteydessä siihen, miten mielenterveyden vaikutukset heijastuvat kasvatukseen. Tämänkin tutkimuksen vanhemmat ovat melko korkeasti koulutettuja, mikä saattaa vaikuttaa siihen, että mielenterveysongelmat eivät aivan suoraan vaikuta heidän kasvatustyyliinsä varsinkaan psyykkisten häiriöiden ollessa lieviä. On myös mahdollista, että lievän mielenterveyden häiriön vaikutus vanhemmuuteen nuoruusikäisen kohdalla ei näyttäydä yhtä suurena kuin vaikutus olisi pienempien lasten tapauksessa. Saattaa olla myös, että jonkin verran vaikeimpia psyykkisiä sairauksia sairastavista vanhempia on saattanut jättää osallistumatta tutkimukseen.

4.2 Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset

Tutkimuksen vahvuutena oli, että otoskoko oli melko suuri ($n=439$) ja sen vuoksi melko pienetkin selitysosuudet muodostuivat tilastollisesti merkitseviksi. Vahvuutena tässä tutkimuksessa oli myös se, että tutkimukseen osallistuivat sekä nuorten äidit että isät. Tutkimuksessa erityistä on, että huomioitiin isien kasvatustyylin merkitys suhteessa nuoren tunnesäätelyn kehitykseen ja tarkasteltiin myös vanhemman mielenterveyden yhteyttä kasvatustyyliin kummankin vanhemman osalta erikseen. Monet aiemmista tutkimuksista ovat rajoittuneet käsittelemään vain äidin kasvatustyyliä suhteessa lapseen tai nuoreen tai vanhempien kasvatustyylien yhteyksiä lapsen kehitykseen on tutkittu samassa regressiomallissa omina askeleinaan, jolloin isän kasvatustyylin vaikutus näyttäytyy toissijaisena ja äidin kasvatustyyli ensisijaisena lapseen vaikuttavana tekijänä.

Tutkimuksen rajoituksena on poikkileikkausasetelmaan menetelmänä liittyvä heikkous, joka liittyy siihen, että tutkimuksen perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä muuttujien välisten yhteyksien kausaalisuudesta. Vaikka tulosten perusteella ilmeni yhteys kasvatustyylin ja nuoren tunnesäätelytaitojen välillä, ei tämän tutkimuksen perusteella voida päätellä, minkä verran kyse on vanhemman vaikutuksesta nuoren tunnesäätelytaitojen kehitykseen ja minkä verran siitä, että nuoren tunnesäätely vaikuttaisi vanhemman käyttämään kasvatustyyliin. Samoin vanhemman mielenterveyden kasvatustyyliin aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi tarvittaisiin pitkittäistutkimusta, jossa syy-seuraussuhteita voitaisiin selvittää.

On syytä huomioda, että aineistossa vanhempien koulutustaso oli melko korkea ja he olivat saaneet lapsensa hieman keskimääräistä vanhemmalla iällä. Vanhemmilla esiintyi itsearvioituna vain vähän vaikeita mielenterveyden ongelmia. Tästä syystä on syytä olla varovainen tulosten yleistämisessä laajemmin heikomman koulutustason, nuorempien vanhempien tai suuremman mielenterveysongelmien esiintyvyyden suhteen erilaisiin ryhmiin.

Tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää sitä, että tässä tutkimuksessa käytettiin vanhemman omaa CRPR-kyselyn avulla saatua arviota kasvatustyylistään. Vanhemmat saattavat arvioida omaa kasvatustyyliään ylioptimistisesti (Bogels & van Melick, 2004). Heillä on taipumus arvioida virheellisesti omaa kasvatustyyliään, koska he haluavat vastata sosiaalisesti suotavalla tavalla ja pyrkivät välttämään ongelmallisista kasvatustyyleistään kertomista ulkopuolisille (Morsbach & Prinz, 2006). Mahdollinen ajankohtainen mielenterveyden häiriö voi myös vaikuttaa vanhemman omaan arviointikykyyn kasvatustyyliinsä liittyvistä piirteistä. Olisi ollut mielenkiintoista

vertailla saatua tietoa nuorten omiin kokemuksiin vanhempiensa kasvatustyyleistä. Aiemmissa tutkimuksissa nuorten raportoima kokemus kasvatustyylistä on korreloinut vahvemmin ulkopuolisten havaintoihin kasvatuksesta kuin äitien itsearviointit (Gonzales, Cauce, & Mason, 1996). Olisikin parasta, jos kasvatustyylistä olisi saatu tietoa sekä vanhempien että nuorten itsensä raportoimana.

Vanhemman mielenterveyttä arvioivana mittarina käytettiin tässä tutkimuksessa vanhemman itsearviointina raportoimia vastauksia GHQ-12 -mittarin kysymyksiin. On huomattava, että vanhemmalla voi olla taipumus vastata hyvinvointiaan koskeviin kysymyksiin myönteisemmin kuin todellisuudessa kokee ja annetut vastaukset kuvastavat vain vastaajan senhetkistä tunnetilaa. Toisaalta GHQ-12 -mittarilla osoittaa vain ajankohtaista mielenterveyttä muutamien lähiviikkojen ajalta, jolloin saatu pistemäärä ei onnistu tunnistamaan kaikkia kroonisia tai toistuvia mielenterveyden häiriöitä sairastavia vanhempia (Mäkikangas ym., 2006). Tästä huolimatta mittaria voidaan käyttää kuvaamaan mielenterveyden pysyvyyttä tai muutosta pitkällä aikavälillä, sillä mittarin rakenteelliset ominaisuudet säilyvät yli ajan (Mäkikangas ym., 2006). Todennäköisesti juuri pitkäkestoisilla tai usein toistuvilla mielenterveyden häiriöillä on yhteyttä vanhemman käyttämään kasvatustyyliin. Koska mielenterveyttä mitattiin kokonaisuutena yhdellä summamuuttujalla, ei tämän tutkimuksen avulla voitu arvioida, miten eri tavalla eri mielenterveyden häiriöt ovat yhteydessä kasvatustyyliin. Samoin tutkimuksessa ei otettu huomioon, onko vanhempi saanut hoitoa mielenterveysongelmiinsa vai ei ja mahdollisen saadun hoidon vaikutusta vanhemmuuteen. Onnistuneen vanhemman masennukseen kohdistetun hoidon on todettu vaikuttavan myönteisesti vanhemmuuteen ja vähentävän lapsen mielenterveyden ongelmia (Cuijpers ym., 2015).

4.3 Tutkimuksen merkitys ja jatkotutkimushaasteet

Tämä tutkimus lisäsi tietoa kasvatustyylien yhteydestä nuorten tunnesäätelykeinoihin ja vanhemman mielenterveyden yhteydestä kasvatustyyliin nuoruusiässä. Useat tutkimukset ovat rajoittuneet tutkimaan äitien kasvatustyyliä ja niiden seurauksia, mutta tässä tutkimuksessa saatiin uutta tietoa siitä, miten merkityksellinen isän kasvatustyyli nuoren tunnesäätelytaitojen suhteen on. Tutkimustulosten perusteella nuoret, joilla on tunne-elämän ongelmia, voisivat hyötyä vanhempien kasvatustyyliin ja vanhempien omiin tunnesäätelytaitoihin liittyvästä interventtiosta. Sekä isien että äitien olisi tärkeää osallistua interventioon. Vanhemman mielenterveydellä ei tässä tutkimuksessa ollut tilastollista yhteyttä vanhemman käyttämään kasvatustyyliin suhteessa nuoreen. Tulos antaa lohdullisen kuvan siitä, että automaattisesti ainakaan kaikilla lievillä mielenterveyden häiriöillä ei ole

suurta heikentävää vaikutusta suhteessa vanhemmuuteen koskien nuorten vanhempia. Koska tutkimusaineisto käsitti vain vähän vaikeita mielenterveyden häiriöitä sairastavia vanhempia eikä kovin monilla aineiston vanhemmista esiintynyt kliinisen katkaisupistemäärän ylittäviä psyykkisiä oireita, ei pelkästään tämän tutkimuksen perusteella voida tehdä laajempia johtopäätöksiä mielenterveyden häiriöiden vaikutuksesta kasvatustyyliin.

Kasvatustyylejä ja nuorten tunnesäätelyä koskevista tutkimuksista suuri osa on poikittaistutkimuksia. Jotta voitaisiin tehdä johtopäätöksiä kausaalisuudesta, lisää pitkäaikaistutkimuksia liittyen kasvatustyyliin ja nuorten tunnesäätelyyn tarvitaan (Morris ym., 2007). Kasvatustyylien vaikutukset nuoren tunnesäätelyyn voivat olla erilaisia riippuen nuoren ominaisuuksista, jotka myös vaikuttavat siihen, millaiseksi kasvatustyyli muodostuu. Kuten Belskyn (1984) vanhemmuuden prosessimallissa esitetään, sekä vanhempi että lapsi vaikuttavat siihen kasvatustyyliin ja vuorovaikutukseen, joka heidän välillään on. Samalla kun tunnustetaan vanhemman kasvatustyylin vaikutus nuoren tunnesäätelytaitoihin, myös nuoren itsensä vaikutus kasvatustyyliin ja nuoren omien ominaisuuksien vaikutus tunnesäätelytaitojen käyttöön on olennainen. Tässä tutkimuksessa ei otettu huomioon nuoren ominaisuuksien, esimerkiksi nuoren neuropsykologisten häiriöiden, kuten autismikirjon oireyhtymän tai aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriön (ADHD), vaikutusta nuoren tunnesäätelyyn. Neuropsykiatrisia häiriöitä on sinänsä tutkittu paljon, mutta näiden ja muiden nuoren ominaisuuksien yhteyttä kasvatustyyliin kannattaisi jatkotutkimuksissa selvittää lisää.

Tutkimus rajoittui selvittämään adaptiivisista tunnesäätelykeinoista vain kognitiivista uudelleenarviointia ja epäadaptiivisista tunnesäätelykeinoista tunteiden tukahduttamista, ruminaatiota ja katastrofointia, sillä muiden tunnesäätelykeinojen käyttöä ei ollut tässä tutkimuksessa tutkittu. Olisi tärkeää selvittää kasvatustyylien yhteyttä myös muihin adaptiivisiin ja epäadaptiivisiin tunnesäätelykeinoihin. Garnefski ym. (2001) luokittelivat kognitiiviset tunnesäätelykeinot yhdeksään kategoriaan, joita ovat itsensä syyttely, hyväksyntä, ruminaatio, myönteinen uudelleensuuntautuminen, positiivinen uudelleenarviointi, tapahtuneen laittaminen oikeisiin mittasuhteisiin, katastrofointi ja toisten syyttely. Tässä tutkimuksessa käytettiin pidemmän CERQ-kyselyn sijasta lyhyempää versiota (Garnefski, Nadia & Kraaij, 2006)

Tässä tutkimuksessa käytetyssä aineistossa mielenterveyden häiriötä sairastavien vanhempien osuus oli melko pieni ja mielenterveyden häiriöistä suurin osa oli vaikeusasteeltaan lieviä. Tämän vuoksi tutkimuksessa ei selviä tilastollisia yhteyksiä vanhemman mielenterveyden ja kasvatustyylin välillä ilmennyt. Vanhemman mielenterveyden yhteyttä kasvatustyyliin olisi tarpeen selvittää otoksella, joka sisältäisi enemmän mielenterveyden häiriötä sairastavia vanhempia. Tämän lisäksi vanhemman mielenterveyttä olisi hyödyllistä kartoittaa myös muulla tavoin liittyen vanhemmuuteen. Olisi tarpeen selvittää vanhemman mielenterveyden yhteyttä kasvatustyyliin

annettujen mielenterveyden häiriödiagnoosien, kliinisten haastattelujen tai jonkin toisen mielenterveyttä kuvaavan mittarin avulla ja verrata saatuja tuloksia tämän tutkimuksen tuloksiin.

LÄHTEET

- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review, 30*(2), 217–237. doi:10.1016/j.cpr.2009.11.004
- Aunola, K. (2005). Kasvatus ja vanhemmuus: Tutkimuksen traditiot ja haasteet. *Psykologia, 40*(4).
- Aunola, K., & Nurmi, J. (2004). Maternal affection moderates the impact of psychological control on a child's mathematical performance. *Developmental Psychology, 40*(6), 965–978. doi:10.1037/0012-1649.40.6.965
- Aunola, K., & Nurmi, J. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development, 76*(6), 1144–1159. doi:10.1111/j.1467-8624.2005.00840.x-i1
- Aunola, K., Ruusunen, A., Viljaranta, J., & Nurmi, J. (2015). Parental affection and psychological control as mediators between parents' depressive symptoms and child distress. *Journal of Family Issues, 36*(8), 1022–1042. doi:10.1177/0192513X13494825
- Aunola, K., Stattin, H., & Nurmi, J. (2000). *Parenting styles and adolescents' achievement strategies* doi:10.1006/jado.2000.0308
- Balzarotti, S., Biassoni, F., Villani, D., Prunas, A., & Velotti, P. (2016). Individual differences in cognitive emotion regulation: Implications for subjective and psychological well-being. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being, 17*(1), 125–143. doi:10.1007/s10902-014-9587-3
- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development, 67*(6), 3296–3319. doi:10.2307/1131780
- Barber, B. K. (2002). Chapter: Reintroducing parental psychological control. In B. K. [Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 3–13). Washington, DC, US: American Psychological Association; US. doi:10.1037/10422-001
- Barber, B. K., Xia, M., Olsen, J. A., McNeely, C. A., & Bose, K. (2012). *Feeling disrespected by parents: Refining the measurement and understanding of psychological control*. doi:10.1016/j.adolescence.2011.10.010
- Barber, B. K., Stoltz, H. E., & Olsen, J. A. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method: VIII. discussion. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 70*(4), 105–124. doi:10.1111/j.1540-5834.2005.00372.x
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development, 37*(4), 887–907. doi:10.2307/1126611

- Baumrind, D. (1989). Rearing competent children. Teoksessa W. Damon (toim.), *Child development today and tomorrow* (s. 349–378). San Francisco, CA, US: Jossey-Bass.
- Baumrind, D. (1991). Effective parenting during the early adolescent transition. Teoksessa P. A. Cowan, & E. M. Hetherington (toim.), *Family transitions* (s. 111–163). Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83–96. doi:10.2307/1129836
- Berge, J., Sundell, K., Öjehagen, A., & Håkansson, A. (2016). Role of parenting styles in adolescent substance use: Results from a swedish longitudinal cohort study. *BMJ Open*, 6(1). doi:10.1136/bmjopen-2015-008979
- Berg-Nielsen, T., Vikan, A., & Dahl, A. (2002). Parenting related to child and parental psychopathology: A descriptive review of the literature. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(4), 529–552. doi:10.1177/1359104502007004006
- Bogels, S., & van Melick, M. (2004). The relationship between child-report, parent self-report, and partner report of perceived parental rearing behaviors and anxiety in children and parents. *Personality and Individual Differences*, 37(8), 1583–1596. doi:10.1016/j.paid.2004.02.014
- Boyes, M. E., Hasking, P. A., & Martin, G. (2015). Adverse life experience and psychological distress in adolescence: Moderating and mediating effects of emotion regulation and rumination. *Stress and Health*, 32(4), 402–410. doi:10.1002/smi.2635
- Brans, K., Koval, P., Verduyn, P., Lim, Y. L., & Kuppens, P. (2013). The regulation of negative and positive affect in daily life. *Emotion*, 13(5), 926–939. doi:10.1037/a0032400
- Briere, J., Runtz, M., Eadie, E., Bigras, N., & Godbout, N. (2017). Disengaged parenting: Structural equation modeling with child abuse, insecure attachment, and adult symptomatology. *Child Abuse & Neglect*, 67, 260–270. doi:10.1016/j.chiabu.2017.02.036
- Brody, G. H., & Ge, X. (2001). Linking parenting processes and self-regulation to psychological functioning and alcohol use during early adolescence. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 82–94. doi:10.1037//0893-3200.15.1.82
- Burchinal, M. R., Vandell, D. L., & Belsky, J. (2014). Is the prediction of adolescent outcomes from early child care moderated by later maternal sensitivity? Results from the NICHD study of early child care and youth development. *Developmental Psychology*, 50(2), 542–553. doi:10.1037/a0033709
- Burwell, R., & Shirk, S. (2007). Subtypes of rumination in adolescence: Associations between brooding, reflection, depressive symptoms, and coping. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(1), 56–65. doi:10.1207/s15374424jccp3601_6

- Calders, F., Bijttebier, P., Bosmans, G., Ceulemans, E., Colpin, H., Goossens, L., Van Leeuwen, K. (2019). Investigating the interplay between parenting dimensions and styles, and the association with adolescent outcomes. *European Child & Adolescent Psychiatry*. doi:10.1007/s00787-019-01349-x
- Clark, C. M., Dahlen, E. R., & Nicholson, B. C. (2015). The role of parenting in relational aggression and prosocial behavior among emerging adults. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 24(2), 185–202. doi://dx.doi.org/10.1080/10926771.2015.1002653
- Compas, B. E., Jaser, S. S., Bettis, A. H., Watson, K. H., Gruhn, M. A., Dunbar, J. P., Thigpen, J. C. (2017). Coping, emotion regulation, and psychopathology in childhood and adolescence: A meta-analysis and narrative review. *Psychological Bulletin*, 143(9), 939–991. doi:10.1037/bul0000110
- Cui, L., Morris, A. S., Criss, M. M., Houltberg, B. J., & Silk, J. S. (2014). Parental psychological control and adolescent adjustment: The role of adolescent emotion regulation. *Parenting*, 14(1), 47. doi:10.1080/15295192.2014.880018
- Cuijpers, P., Weitz, E., Karyotaki, E., Garber, J., & Andersson, G. (2015). The effects of psychological treatment of maternal depression on children and parental functioning: A meta-analysis. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 24(2), 237–245. doi:10.1007/s00787-014-0660-6
- Cummings, E., Keller, P., & Davies, P. (2005). Towards a family process model of maternal and paternal depressive symptoms: Exploring multiple relations with child and family functioning. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(5), 479–489. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00368.x
- Cummings, E. & Davies, P. (1994). Children and marital conflict: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 387–411.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496.
- Davidson, S., & Adams, J. (2013). Adversity and internalizing problems among rural chinese adolescents: The roles of parents and teachers. *International Journal of Behavioral Development*, 37(6), 530–541. doi://dx.doi.org/10.1177/0165025413503421
- Demaree, H. A., Schmeichel, B. J., Robinson, J. L., Pu, J., Everhart, D. E., & Berntson, G. G. (2006). Up- and down-regulating facial disgust: Affective, vagal, sympathetic, and respiratory consequences. *Biological Psychology*, 71(1), 90–99. doi:10.1016/j.biopsycho.2005.02.006
- Dewall, C. N., Baumeister, R. F., Stillman, T. F., & Gailliot, M. T. (2007). Violence restrained: Effects of self-regulation and its depletion on aggression. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43(1), 62–76. doi:10.1016/j.jesp.2005.12.005

- Du Rocher Schudlich, T., & Cummings, E. (2007). Parental dysphoria and children's adjustment: Marital conflict styles, children's emotional security, and parenting as mediators of risk. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(4), 627–639. doi:10.1007/s10802-007-9118-3
- Dusek, J. B., & McIntyre, J. G. (2003). Self-concept and self-esteem development. Teoksessa G. R. Adams, & M. D. Berzonsky (toim.), *Blackwell Handbook of Adolescence* (s. 290–309). Malden: Blackwell Publishing.
- Eisenberg, N., & Morris, A. S. (2002). Children's emotion-related regulation. Teoksessa R. V. Kail (toim.), *Advances in Child Development & Behavior*, 30, 189–229. San Diego, CA, US. Academic Press.
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., & Eggum, N. D. (2010). Emotion-related self-regulation and its relation to children's maladjustment. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6, 495–525. doi:10.1146/annurev.clinpsy.121208.131208
- Elgar, F. J., Mills, R. S. L., McGrath, P. J., Waschbusch, D. A., & Brownridge, D. A. (2007). Maternal and paternal depressive symptoms and child maladjustment: The mediating role of parental behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(6), 943–955. doi:10.1007/s10802-007-9145-0
- Engle, J. M., & McElwain, N. L. (2013). Parental depressive symptoms and marital intimacy at 4.5 years: Joint contributions to mother-child and father-child interaction at 6.5 years. *Developmental Psychology*, 49(12), 2225–2235. doi:10.1037/a0032450
- Fox, N. A., & Calkins, S. D. (2003). The development of self-control of emotion: Intrinsic and extrinsic influences. *Motivation and Emotion*, 27(1), 7–26. doi:10.23622324898
- Garnefski, N., Kraaij, V., & van Etten, M. (2005). Specificity of relations between adolescents' cognitive emotion regulation strategies and internalizing and externalizing psychopathology. *Journal of Adolescence*, 28(5), 619–631. doi:10.1016/j.adolescence.2004.12.009
- Garnefski, N., Boon, S., & Kraaij, V. (2003). Relationships between cognitive strategies of adolescents and depressive symptomatology across different types of life event. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(6), 401–408. doi:10.1023/A:1025994200559
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2006). Cognitive emotion regulation questionnaire – development of a short 18-item version (CERQ-short). *Personality and Individual Differences*, 41(6), 1045–1053. doi:10.1016/j.paid.2006.04.010
- Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30(8), 1311–1327. doi:10.1016/S0191-8869.2800.2900113-6
- Goldberg, D., & Williams, P. (1988). *A user's guide to the General Health Questionnaire*. Windsor, UK: NFER-Nelson.

- Gonzales, N., Cauce, A., & Mason, C. (1996). Interobserver agreement in the assessment of parental behavior and parent-adolescent conflict: African american mothers, daughters, and independent observers. *Child Development*, 67(4), 1483–1498. doi:10.2307/1131713
- Grabe, S., Hyde, J. S., & Lindberg, S. M. (2007). Body objectification and depression in adolescents: The role of gender, shame, and rumination. *Psychology of Women Quarterly*, 31(2), 164–175. doi:10.1111/j.1471-6402.2007.00350.x
- Gross, J. J. (2013). Emotion regulation: Taking stock and moving forward. *Emotion*, 13(3), 359–365. doi:10.1037/a0032135
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality & Social Psychology*, 85(2), 348–362. doi: 10.1037/0022-3514.85.2.348
- Gross, J. J., & Levenson, R. W. (1993). Emotional suppression: Physiology, self-report, and expressive behavior. *Journal of Personality & Social Psychology*, 64(6), 970–986.
- Halperin, E., Porat, R., Tamir, M., & Gross, J. J. (2013). Can emotion regulation change political attitudes in intractable conflicts? From the laboratory to the field. *Psychological Science*, 24(1), 106–111. doi:10.1177/0956797612452572
- Hawes, D. (2017). Parenting influences on development and psychopathology. Teoksessa L. C. Centifanti, & D. M. Williams (toim.), *The Wiley Handbook of Developmental Psychopathology* (s. 291–309). Hoboken, NJ: Wiley Blackwell.
- Hirshfeld, D., Biederman, J., Brody, L., Faraone, S., & Rosenbaum, J. (1997). Expressed emotion toward children with behavioral inhibition: Associations with maternal anxiety disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 36(7), 910–917.
- Holden, G. W., & Miller, P. C. (1999). Enduring and different: A meta-analysis of the similarity in parents' child rearing. *Psychological Bulletin*, 125(2), 223–254.
- Holi, M. M., Marttunen, M., & Aalberg, V. (2003). Comparison of the GHQ-36, the GHQ-12 and the SCL-90 as psychiatric screening instruments in the Finnish population. *Nordic Journal of Psychiatry*, 57(3), 233–238. doi:10.1080/08039480310001418
- Hong, R. Y. (2007). Worry and rumination: Differential associations with anxious and depressive symptoms and coping behavior. *Behaviour Research and Therapy*, 45(2), 277–290. doi:10.1016/j.brat.2006.03.006
- Houlberg, B. J., Sheffield Morris, A., Cui, L., Henry, C. S., & Criss, M. M. (2016). The role of youth anger in explaining links between parenting and early adolescent prosocial and antisocial behavior. *The Journal of Early Adolescence*, 36(3), 297–318. doi:10.1177/0272431614562834

- Jabeen, F., Anis-ul-Haque, M., & Riaz, M. N. (2013). Parenting styles as predictors of emotion regulation among adolescents. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 28(1), 85–105.
- Jaser, S. S., Fear, J. M., Reeslund, K. L., Champion, J. E., Reising, M. M., & Compas, B. E. (2008). Maternal sadness and adolescents' responses to stress in offspring of mothers with and without a history of depression. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 37(4), 736–746. doi:10.1080/15374410802359742
- John, O. P., & Gross, J. J. (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72(6), 1301–1333. doi:10.1111/j.1467-6494.2004.00298.x
- Katainen, S., Räikkönen, K., & Keltikangas-Järvinen, L. (1998). Development of temperament: Childhood temperament and the mother's childrearing attitudes as predictors of adolescent temperament in a 9-yr follow-up study. *Journal of Research on Adolescence*, 8(4), 485–509. doi:10.1207/s15327795jra0804_4
- Kerr, M., Stattin, H., & Ozdemir, M. (2012). Perceived parenting style and adolescent adjustment: Revisiting directions of effects and the role of parental knowledge. *Developmental Psychology*, 48(6), 1540–1553. doi:10.1037/a0027720
- Kivity, Y., & Huppert, J. D. (2016). Does cognitive reappraisal reduce anxiety? A daily diary study of a micro-intervention with individuals with high social anxiety. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 84(3), 269–283. doi:10.1037/ccp0000075
- Laukkanen, J., Ojansuu, U., Tolvanen, A., Alatupa, S., & Aunola, K. (2014). Child's difficult temperament and mothers' parenting styles. *Journal of Child and Family Studies*, 23(2), 312–323. doi:10.1007/s10826-013-9747-9
- Lazarus, R. S., & Alfert, E. (1964). Short-circuiting of threat by experimentally altering cognitive appraisal. *The Journal of Abnormal & Social Psychology*, 69(2), 195–205.
- Legerstee, J., Garnefski, N., Jellesma, F., Verhulst, F., & Utens, E. (2010). Cognitive coping and childhood anxiety disorders. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 19(2), 143–150. doi:10.1007/s00787-009-0051-6
- Leinonen, J. (2004). Vanhemmuus lapsen kasvu ympäristön osana. *Psykologia*, 39(3).
- Lovejoy, M. C., Graczyk, P. A., O'Hare, E., & Neuman, G. (2000). Maternal depression and parenting behavior: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 20(5), 561–592. doi:10.1016/S0272-7358%2898%2900100-7
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. Teoksessa P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (toim.), *Handbook of child psychology*: Vol. 4. Socialization, personality, and social development (4. painos). New York: Wiley.

- Mäkikangas, A., Feldt, T., Kinnunen, U., Tolvanen, A., Kinnunen, M., & Pulkkinen, L. (2006). The factor structure and factorial invariance of the 12-item general health questionnaire (GHQ-12) across time: Evidence from two community-based samples. *Psychological Assessment, 18*(4), 444–451. doi:10.1037/1040-3590.18.4.444
- Marttunen, M., & Kaltiala-Heino, R. (2017). Nuorisopsykiatria. Teoksessa J. Lönnqvist, M. Henriksson, M. Marttunen, & T. Partonen (toim.), *Psykiatria* (12. painos, s. 652–687). Helsinki: Duodecim.
- Masud, H., Thurasamy, R., & Ahmad, M. S. (2015). Parenting styles and academic achievement of young adolescents: A systematic literature review. *Quality and Quantity, 49*(6), 2411–2433. doi:10.1007/s11135-014-0120-x
- McEwen, C., & Flouri, E. (2009). Fathers' parenting, adverse life events, and adolescents' emotional and eating disorder symptoms: The role of emotion regulation. *European Child & Adolescent Psychiatry, 18*(4), 206–216. doi:10.1007/s00787-008-0719-3
- McLaughlin, K. A., Hatzenbuehler, M. L., Mennin, D. S., & Nolen-Hoeksema, S. (2011). Emotion dysregulation and adolescent psychopathology: A prospective study. *Behaviour Research & Therapy, 49*(9), 544–554. doi:10.1016/j.brat.2011.06.003
- McRae, K., Ciesielski, B., & Gross, J. J. (2012). Unpacking cognitive reappraisal: Goals, tactics, and outcomes. *Emotion, 12*(2), 250–255. doi:10.1037/a0026351
- Metsämuuronen, J. (2009). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Tutkijalaitos* (4. laitos). Helsinki: International Methelp.
- Miller, S., Loeber, R., & Hipwell, A. (2009). Peer deviance, parenting and disruptive behavior among young girls. *Journal of Abnormal Child Psychology, 37*(2), 139–152. doi:10.1007/s10802-008-9265-1
- Moilanen, K. L., Rasmussen, K. E., & Padilla-Walker, L. M. (2015). Bidirectional associations between self-regulation and parenting styles in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence, 25*(2), 246–262. doi:10.1111/jora.12125
- Morris, A. S., Cui, L., & Steinberg, L. (2013). Parenting research and themes: What we have learned and where to go next. Teoksessa R. E. Larzelere, A. S. Morris & A. W. Harrist (toim.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development* (s. 35–58). Washington, DC, US: American Psychological Association; US. doi:10.1037/13948-003
- Morris, A. S., Houlberg, B. J., Criss, M. M., & Bosler, C. D. (2017). Family context and psychopathology: The mediating role of children's emotion regulation. Teoksessa L.C. Luna & D.M. Williams (toim.), *The Wiley Handbook of developmental Psychopathology* (s.365-389). Wiley-Blackwell. doi:10.1002/9781118554470.ch18

- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*(2), 361–388. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x
- Morris, A. S., Steinberg, L., Sessa, F. M., Avenevoli, S., Silk, J. S., & Essex, M. J. (2002). Measuring children's perceptions of psychological control: Developmental and conceptual considerations. Teoksessa B. K. Barber (toim.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (s. 125–159). Washington, DC, US: American Psychological Association; US. doi://dx.doi.org/10.1037/10422-005
- Morsbach, S., & Prinz, R. (2006). Understanding and improving the validity of self-report of parenting. *Clinical Child and Family Psychology Review, 9*(1), 1–21. doi:10.1007/s10567-006-0001-5
- Murray, L., Creswell, C., & Cooper, P. J. (2009). The development of anxiety disorders in childhood: An integrative review. *Psychological Medicine, 39*(9), 1413–1423. doi:10.1017/S0033291709005157
- Mustillo, S. A., Dorsey, S., Conover, K., & Burns, B. J. (2011). Parental depression and child outcomes: The mediating effects of abuse and neglect. *Journal of Marriage and Family, 73*(1), 164–180. doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00796.x
- Nolen-Hoeksema, S., & Aldao, A. (2011). Gender and age differences in emotion regulation strategies and their relationship to depressive symptoms. *Personality and Individual Differences, 51*(6), 704–708. doi:10.1016/j.paid.2011.06.012
- Nolen-Hoeksema, S., Wisco, B. E., & Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking rumination. *Perspectives on Psychological Science, 3*(5), 400–424. doi:10.1111/j.1745-6924.2008.00088.x
- Nolen-Hoeksema, Stice, E., Wade, E., & Bohon, C. (2007). Reciprocal relations between rumination and bulimic, substance abuse, and depressive symptoms in female adolescents. *Journal of Abnormal Psychology, 116*(1), 198–207. doi:10.1037/0021-843X.116.1.198
- Nolen-Hoeksema, & Susan. (1991). Responses to depression and their effects on the duration of depressive episodes. *Journal of Abnormal Psychology, 100*(4), 569–582. doi:10.1037/0021-843X.100.4.569
- Onatsu-Arvilommi, T., Nurmi, J., & Aunola, K. (1998). Mothers' and fathers' well-being, parenting styles, and their children's cognitive and behavioural strategies at primary school. *European Journal of Psychology of Education, 13*(4), 543–556. doi:10.1007/BF03173104
- Peris, T. S., & Miklowitz, D. J. (2015). Parental expressed emotion and youth psychopathology: New directions for an old construct. *Child Psychiatry and Human Development, 46*(6), 863–873. doi:10.1007/s10578-014-0526-7

- Piko, B. F., & Balázs, M. Á. (2012). Control or involvement? Relationship between authoritative parenting style and adolescent depressive symptomatology. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 21(3), 149–55. doi:10.1007/s00787-012-0246-0
- Pinquart, M. (2016). Associations of parenting styles and dimensions with academic achievement in children and adolescents: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 28(3), 475–493. doi:10.1007/s10648-015-9338-y
- Pinquart, M. (2017a). Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Developmental Psychology*, 53(5), 873–932. doi:10.1037/dev0000295
- Pinquart, M. (2017b). Associations of parenting dimensions and styles with internalizing symptoms in children and adolescents: A meta-analysis. *Marriage & Family Review*, 53(7), 613–640. doi:10.1080/01494929.2016.1247761
- Pinquart, M., & Gerke, D. (2019). Associations of parenting styles with self-esteem in children and adolescents: A meta-analysis. *Journal of Child and Family Studies*, doi:10.1007/s10826-019-01417-5
- Porter, L. S., Clayton, M. F., Belyea, M., Mishel, M., Gil, K. M., & Germino, B. B. (2006). Predicting negative mood state and personal growth in African American and White Long-term Breast Cancer Survivors. *Annals of Behavioral Medicine*, 31(3), 195–204. doi:10.1207/s15324796abm3103_1
- Rinaldi, C. M., & Howe, N. (2012). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(2), 266–273. doi:10.1016/j.ecresq.2011.08.001
- Roberts, G. C., Block, J. H., & Block, J. (1984). Continuity and change in parents' child-rearing practices. *Child Development*, 55(2), 586–597. doi:10.2307/1129970
- Roustit, C., Campoy, E., Chaix, B., & Chauvin, P. (2010). Exploring mediating factors in the association between parental psychological distress and psychosocial maladjustment in adolescence. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 19(7), 597–604. doi:10.1007/s00787-010-0094-8
- Schäfer, J. Ö, Naumann, E., Holmes, E. A., Tuschen-Caffier, B., & Samson, A. C. (2017). Emotion regulation strategies in depressive and anxiety symptoms in youth: A meta-analytic review. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(2), 261–276. doi:10.1007/s10964-016-0585-0
- Shapero, B. G., Hamilton, J. L., Liu, R. T., Abramson, L. Y., & Alloy, L. B. (2013). Internalizing symptoms and rumination: The prospective prediction of familial and peer emotional victimization experiences during adolescence. *Journal of Adolescence*, 36(6), 1067–1076. doi:10.1016/j.adolescence.2013.08.011

- Shaw, Z. A., & Starr, L. R. (2019). Intergenerational transmission of emotion dysregulation: The role of authoritarian parenting style and family chronic stress. *Journal of Child and Family Studies*, 1–11. doi:10.1007/s10826-019-01534-1
- Shay, N. L., & Knutson, J. F. (2008). Maternal depression and trait anger as risk factors for escalated physical discipline. *Child Maltreatment*, 13(1), 39–49. doi:10.1177/1077559507310611
- Singh, S. (2017). Parenting style in relation to children's mental health and self-esteem: A review of literature. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 8(12), 1522–1527.
- Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current Opinion in Psychology*, 15, 19–25. doi:10.1016/j.copsyc.2017.02.012
- Stein, A. &, & Harold, G. (2015). Impact of parental psychiatric disorder and physical illness. Teoksessa A. Thapar, D. Pine, J. Leckman, S. Scott, M. Snowling (toim.), *Rutter's child and adolescent psychiatry*. 6. painos. Chichester, West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Stein, A., Ramchandani, P., & Murray, L. (2010). Impact of parental psychiatric disorder and physical illness. Teoksessa M. Rutter, D. Bishop, D. Pine, S. Scott, J. Stevenson, E. Taylor, A. Thapar (toim.), *Rutter's child and adolescent psychiatry*, (s.407-420). Oxford: Blackwell Publishing.
- Steinberg, L., Lamborn, S. D., Darling, N., Mounts, N. S., & Dornbusch, S. M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65(3), 754–770. doi:10.2307/1131416
- Stikkelbroek, Y., Bodden, D., Kleinjan, M., Reijnders, M., & van Baar, A. (2016). Adolescent depression and negative life events, the mediating role of cognitive emotion regulation. *PLoS ONE*, 11(8). doi:10.1371/journal.pone.0161062
- Sturgeon, J., & Zautra, A. (2013). Psychological resilience, pain catastrophizing, and positive emotions: Perspectives on comprehensive modeling of individual pain adaptation. *Current Pain and Headache Reports*, 17(3), 317. doi:10.1007/s11916-012-0317-4
- Sullivan, M., Bishop, S., & Pivik, J. (1995). The pain catastrophizing scale: Development and validation. *Psychological Assessment*, 7(4), 524–532. doi:10.1037/1040-3590.7.4.524
- Sullivan, M., Carmody, D., & Lewis, M. (2010). How neglect and punitiveness influence emotion knowledge. *Child Psychiatry and Human Development*, 41(3), 285–298. doi:10.1007/s10578-009-0168-3
- Suomen Mielenterveysseura. (17.9.2019). Suomalaisten mielenterveys ei ole kohentunut fyysisen terveyden tahtiin. Haettu osoitteesta: <https://mieli.fi/fi/yhteiskunta/suomalaisten-mielenterveys-ei-ole-kohentunut-fyysisen-terveyden-tahtiin>

- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2017b). *Väestön koulutusrakenne* [Verkkójulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 17.9.2019]. Haettu osoitteesta:
<http://www.stat.fi/til/vkour/index.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2017b). *Väestörakenne* [Verkkójulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 17.9.2019]. Haettu osoitteesta:
<http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>
- Tavassolie, T., Dudding, S., Madigan, A. L., Thorvardarson, E., & Winsler, A. (2016). Differences in perceived parenting style between mothers and fathers: Implications for child outcomes and marital conflict. *Journal of Child and Family Studies*, 25(6), 2055–2068. doi:10.1007/s10826-016-0376-y
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 2–283. doi:10.2307/1166137
- Tran, S., Jastrowski Mano, K., Hainsworth, K., Medrano, G., Anderson Khan, K., Weisman, S., & Davies, W. (2015). Distinct influences of anxiety and pain catastrophizing on functional outcomes in children and adolescents with chronic pain. *Journal of Pediatric Psychology*, 40(8), 744–755. doi:10.1093/jpepsy/jsv029
- van Lissa, C. J., Hawk, S. T., de Wied, M., Koot, H. M., van Lier, P., & Meeus, W. (2014). The longitudinal interplay of affective and cognitive empathy within and between adolescents and mothers. *Developmental Psychology*, 50(4), 1219–1225. doi:10.1037/a0035050
- Van Lissa, C. J., Keizer, R., Van Lier, Pol A. C, Meeus, W. H. J., & Branje, S. (2019). The role of fathers' versus mothers' parenting in emotion-regulation development from mid-late adolescence: Disentangling between-family differences from within-family effects. *Developmental Psychology*, 55(2), 377–389. doi:10.1037/dev0000612
- Van Loon, L., Van de Ven, M., Van Doesum, K., Witteman, C., & Hosman, C. (2014). The relation between parental mental illness and adolescent mental health: The role of family factors. *Journal of Child and Family Studies*, 23(7), 1201 –1214. doi:10.1007/s10826-013-9781-7
- Vera, J., Granero, R., & Ezpeleta, L. (2012). Father's and mother's perceptions of parenting styles as mediators of the effects of parental psychopathology on antisocial behavior in outpatient children and adolescents. *Child Psychiatry and Human Development*, 43(3), 376–392. doi://dx.doi.org/10.1007/s10578-011-0272-z
- Walton, A., & Flouri, E. (2010). Contextual risk, maternal parenting and adolescent externalizing behaviour problems: The role of emotion regulation. *Child: Care, Health & Development*, 36(2), 275–284. doi:10.1111/j.1365-2214.2009.01065.x

- Ward, A., Lyubomirsky, S., Sousa, L., & Nolen-Hoeksema, S. (2003). Can't quite commit: Rumination and uncertainty. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(1), 96–107. doi:10.1177/0146167202238375
- Webster-Stratton, C., & Hammond, M. (1988). Maternal depression and its relationship to life stress, perceptions of child behavior problems, parenting behaviors, and child conduct problems. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 16(3), 299–315. doi:10.1007/BF00913802
- Wischerth, G. A., Mulvaney, M. K., Brackett, M. A., & Perkins, D. (2016). The adverse influence of permissive parenting on personal growth and the mediating role of emotional intelligence. *Journal of Genetic Psychology*, 177(5), 185–189. doi:10.1080/00221325.2016.1224223
- Yap, M. B. H., Allen, N. B., Leve, C., & Katz, L. F. (2008). Maternal meta-emotion philosophy and socialization of adolescent affect: The moderating role of adolescent temperament. *Journal of Family Psychology*, 22(5), 688–700. doi:10.1037/a0013104
- Yeung, J. W. K., Cheung, C., Kwok, Sylvia Y. C. L., & Leung, J. T. Y. (2016). Socialization effects of authoritative parenting and its discrepancy on children. *Journal of Child and Family Studies*, 25(6), 1980–1990. doi:10.1007/s10826-015-0353-x
- Zimmermann, P., & Iwanski, A. (2014). Emotion regulation from early adolescence to emerging adulthood and middle adulthood: Age differences, gender differences, and emotion-specific developmental variations. *International Journal of Behavioral Development*, 38(2), 182–194. doi:10.1177/0165025413515405